

جديد

2024-yil 19-iyul
№ 30(30)
www.jadid-media.uz

Tilda, fikrda, ishda birlik!

Jadid

adabiy, ilmiy-ma'rifiy va ijtimoiy haftalik gazeta

O'ZBEKISTON VA QIRG'IZISTON KO'P QIRRALI HAMKORLIGIDA YANGI DAVR BOSHLANMOQDA

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning taklifiga bino'an Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarov rafiqasi bilan birga 18-iyul kuni davlat tashrifi bilan mamlakatimizga keldi.

Toshkent shahri xalqaro aeroportida ularni davlatimiz rahbari va rafiqasi kutib oldi.

Oliy martabali mehmon sharafiga ikki mamlakat davlat bayroqlari ko'tarilib, faxriy qorovul saf tortdi.

Qo'shnisiga yaxshilik sog'inib, hamisha tinch bo'lishini tilagan, yutug'dan quvonadigan xalqimiz. Onalarimiz tansiqroq biror yegulik pishirsa avval bir devor nariga, hamsoyisiga ilingan. O'ziga ravvojka tashrif buyrdi.

Oliy martabali mehmon "Yangi O'zbekiston" bog'ida Mustaqillik monumenti poyiga gul qo'ydi.

Majmua bilan qisqacha tanishuv asnosida Qirg'iz Respublikasi delegatsiyasi vakillariga mazkur ansambl mazmuni va me'moriy yechimlari haqida ma'lumot berildi.

Delegatsiya a'zolari majmuada aks ettirilgan allomalar, buyuk sarkarda va jahongirlar, jadid bobolarimizning siymlariga alohida e'tibor qaradi.

(Davomi 2-sahifada).

TAHLIL

YANGI DAVR MOHIYATI

1991-yilning 31-avgustiga gacha Yer yuzidagi davlati yo'q millatlarning biri edik. Davlatga ega bo'ldik. Uni qurdik. Dunnyoga o'z so'zimizni aytishga erishdik. Bizni olam tanidi, biz olamni tanidik. Haqiqatni aytganda, bu darajalarga erishish davlatga ham, alqqa ham oson bo'lmadi.

2016-yil sentyabridan O'zbekistonimizda yangi davlat boshlandi. Uzoq yillar oly ta'lim tizimida ishlagan, bir tuman va ikki viloyatni boshqargan, 13 yildan oshiq O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri bo'lgan Shavkat Miromonovich Mirziyoyev davlat rahbari bo'ldi. U mamlakat hayotining katta-kichik barcha masalalaridan har taraflama boxabar edi. Muammolar esa tiqilib ketgan, ularni yechishning mexanizmlari eskirgan yoki tamomanan ishlama may qolgan edi. Chigalliklar shunchalar ko'p ediki, bir masalani yechishga ikkinchisi monelik qilardi. Aniqrog'i, hamma masala bir kishi orqali bitishi, ammo unga yechimlar haqidagi takliflarni yetkazishning yo'li murakkablashib qolgan bir zamon edi.

Lekin xalq ertaga yoki indinga emas, aynan bugun baxtli yashashni istardi.

YANGI O'ZBEKISTON:

7 YILDA YETISHGANLARIMIZ

Xullas, hayot yangicha bir siyosatni talab qilardi.

ISLOHOT VA YANA ISLOHOT

"Islohot" – "o'zgarish" degani. Shuning uchun u – to'xtovsiz davom etadigan muttasil jarayon. Daryo suvi bir yerda to'xtab tura olmagan singari, odam ham, kishilik jamiyatini ham bir yerda turg'un qolishga haqli emas. Hayot davom etar ekan, u har kuni, har

hafta, har oy, har yil... oldimizga yangi-yangi vazifalarini ko'ndalang qilib qo'yaveradi. Ularni ado etish uchun ham-mamiz yangilanishga majburiz.

Shu falsafiy mulohazallardan keyin mamlakatimizda keyingi yetti yilda yuz bergan voqe'a-hodisalarga umumlashma ko'zi bilan boqilsa, ko'p narsa oydinlashadi. Lekin buning bitta sharti bor: bu o'zgarishlarga, avvalo,

aynan fuqaro ko'zi bilan boqish zarur. Chunki, axir, mamlakatdagi o'zgarishlar amalda fuqaro hayotini yaxshilashga xizmat qilishi kerak-da.

Xo'sh, shu murakkab vaziyatdan chiqib ketishning qanday yo'llari topildi?

Keling, mamlakatimizda shu davrda yuz bergan tub burilishlarni bir-bir eslaylik.

(Davomi 3-sahifada).

MUNOSABAT

Turkiy adabiyot quyoshi, ma'nnaviyat charog'ini hozrat Alisher Navoiy o'zining "Saddi Iskandari" dostonida mamlakatni adolat ila boshqarishni saltanathning quadratini belgilovchi omil sifatida talmiq etar ekan: "Kerak lutf-u ehsona shior aylasang, Adolat yo'lin ixtiyor aylasang..." deb ta'kidlagan edi. Darhaqiqat, xalqni rozi qilish maslahagini bosh g'oya qilib belgilab olgan insonparvar siyosatning tayanch ustuni adolat bo'lmog'i muqrardir.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimiz hududlariga tashrifi xalqimiz intiqob bilan kutadi. Chunki yurtboshining qutlug' qadamini yetgan manzillar obod, ko'ngililar shod bo'ladi, adolat bosh mezon bo'lgan islohotlarga ishonch mustahkamlanib, keng ko'lami o'zgarishlarga kamrabastalik hissi yanada ortadi. Yaqindan Farg'onaya viloyatiqiga amalga oshirilgan tashrif ham ana shunday jihatlar bilan alohida ahamiyatga egadir.

Bu galgi safar chog'ida Farg'onadagi shahar va tumanlarni yanada rivojlantirishga oid keng ko'lami masalalariga alohida e'tibor qaratildi. Ayniqsa, Farg'onay, Marg'ilon, Qo'qon, Quva shaharlarida yirik loyihalarni amalga oshirishga yo'l ochildi. Usbu tashrif rekonstruksiya qilinib, yangidan ochilgan Qo'qon aeroporti bilan tanishishdan boshlandi. Viloyatda ikkinchi yirik sha-

OYDINLAR

"NOMI QORAQALPOQ ELLARIM BORDIR..."

Xudo bergan har bir millatning ma'nnaviy borg'ini dunyoga tanitadigan so'z san'atkori, alloma shoirlari bo'ladi. Qoraqalpoq og'zaki ijodini yozma adabiyoti bilan uyg'unlashtirib, xalqona she'rilar yozgan Ajiniyoz Qo'siboy o'g'li shunday adabiy siymlardan biridir.

(Davomi 5-sahifada).

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining

Q A R O R I

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MUSTAQILLIGINING O'TTIZ UCH YILLIK BAYRAMIGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA UNI O'TKAZISH TO'G'RISIDA

Bundan o'ttiz uch yil oldin o'ta og'ir va murakkab tarixiy vaziyatda qo'lg'a kiritilgan milliy istiqlolim bugungi kunda ko'p millatli butun xalqimizni Yangi O'zbekistonni barpo etishdek buyuk maqsad yo'lda birlashtirib, yangi yutuq va marralar sari ilhomlantirmoqda.

Aynan mustaqillik tufayli mamlakatimiz suveren, demokratik, huquqiy, ijtimoiy va dunyoviy davlatlarga, xalqaro huquqning to'laqonli subyektiga aylandi. Dunyo bizi yangitdan tanidi va tan oldi. Yer yuzidagi turli davlatlar va xalqlar bilan do'stilik hamda hamkorlik aloqalarimiz tobora kengayib, yurtimizning xalqaro maydondag'i mavqeyi va nufuzi ortib bormoqda.

Ayniqsa, keyingi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lami demokratik islohotlar jarayonida mustaqil davlat bo'lib, dunyoga ochilib yashash, erkin va ozod xalqlar oиласida munosib o'rin egallab, zamonaviy taraqqiyotga erishish naqdalar ulug' baxt va sharaf, shu bilan birga, ulkan mas'uliyat ekani yanada chuquq his etmoqdamiz.

Xalqimizning milliy manfaatlarini ta'minlashga qaratilgan ichki va tashqi siyosat borasidagi tub o'zgarishlar, erishishlari amaliy natijalar xalqaro hamjamaliyat tomonidan e'tirof etilmoqda va qo'llab-quvvatlanmoqda.

Barchamiz inson qadri oliy mezon bo'lgan yangi hayot, yangi jamiyat quresh yo'lida qo'liga kiritigan zafarlarimizni mustaqil taraqqiyot g'oyasiga hamisha

sodiq, mard va matonatli xalqimizning fidokorona mehnati, aql-zakovati va bunnodkorlik salohiyati mahsuli deb bilamiz va ana shunday olijanob elning farzandlari ekanimizdan cheksiz faxrlanamiz.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining o'ttiz uch yillik bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bo'yicha respublika komissiyasining (keyingi o'rinnlarda – Respublika komissiyasi) tarkibi ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

1. O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining o'ttiz uch yillik bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bo'yicha respublika komissiyasining (keyingi o'rinnlarda – Respublika komissiyasi) tarkibi ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Respublika komissiyasi (A. Arripov): bir hafta muddatda "Bir bo'lsak – yagona xalqmiz, birlashsak – Vatanmiz" dejan bosh g'oyani o'zida mujassani etgan tashkiliy-amalii, ma'nnaviy-ma'rifiy tadbirlar hamda targ'ibot-tashviqot ishlari dasurini tasdiqlasın. Mazkur dastur "O'zbekiston – 2030" strategiyasi, shuningdek, "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili" bo'yicha qabul qilingan davlat dasturi bilan uyg'un holda tayyorlansin;

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining o'ttiz uch yillik bayramiga (keyingi o'rinnlarda – Mustaqillik bayrami) Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar markazlari va Toshkent shahrida, shu-

ningdek, barcha shahar hamda tumanlar, qishloq va ovullarda munosib nishonlanishini ta'minlasin;

hududlarda keng aholi qatlamlari o'tasida Mustaqillik bayramiga bag'ishlangan ma'nnaviy-ma'rifiy anjumanlar, uch avlod uchrashevlarini, ochiq muloqot va suhbatlar, adabiy-badiiy kechalar, milliy kino kunlari, sayollar, madaniyat va sport tadbirlari, gastronomik festivallarni samarali o'tkazish maqsadida atoqli ilm-fan namoyandalar, madaniyat va san'at arbobları, tanqli sportchilar, keng jamoatchilik vakillaridan iborat targ'ibot guruhrarini tashkil etsin hamda ularning aniq reja asosida faoliyat yuritishini ta'minlasin;

Mustaqillik bayramiga bag'ishlangan barcha tadbirlarning yuqori saviyada tashkil etilishi yuzasidan har bir hudud, vazirlik va idora rahbarlarining hisobotlarini o'z yig'ilishlarida muntazam ravishda eshitish borsin.

3. Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida o'tkaziladigan asosiy bayram tadbirlarining dasturlarini tayyorlashga yuqori profesional mahorat hamda tajribaga ega bo'lgan ssenariychi va rejissyorlar, shoir va adiblar, bastakor hamda baletmeysterlar, sahna rassomlari, maqom va baxshichilik san'ati vakillari, iste'dodli yosh ijrochilardan iborat ijodiy guruhlar keng jalb etilsin.

(Davomi 2-sahifada).

FARG'ONA TASHRIFI:

KELAJAK UCHUN DADIL QADAMLAR

har hisoblangan Qo'qoni vodiylar darvozasi desak, xato qilmagan bo'lamiz. Shunday ekan, bu yerda F 320-200 va ATR 72-600 rusumli zamонави samolyotlarni qabul qilish imkoniga ega aeroportning otilishli erkin iqtisodiy zona joylashgan, qadimiy hunarmandchilik rivojlangan va boshqa ma'nnaviy-ma'rifiy qadriyatiga ega bo'lami o'zgarishlarga qarab. "Farg'ona" aeroporti shahar qadimiy hunarmandchilik rivojlangan va boshqa ma'nnaviy-ma'rifiy qadriyatarga ega bo'lami turizm shahri uchun o'ta zarur edi. Qo'qon va uning atrofida 300 mingdan ziyod aholi yashaydi. Shahar ichki turizm mehnontari va tashqi sayoholar bilan hamisha gavujay. Prezidentimiz ilk bor yirik havo kemasini qabul qilgan aeroportda yaratilgan sharoitlarni bilan tanishar ekan, parvozar sonini oshirish, narx va xizmatlarni qulaylashtirish bo'yicha muhim ko'satmalar berdi.

Endilikda Qo'qondan Samarkand, Buxoro kabi shaharlarga ham parvoz qilish mumkin bo'ladi.

Tashrif davomida davlat rahbari Qo'qon superfosfat zavodi negizida tashkil etilgan "Indorama Kokand Fertilizers and Chemicals" korxonasida investorlar bilan hamkorlik istiqbollari haqida suhbatlashdi. "Farg'onaazot" zavodi ham ushbu hamkorlar tomonidan modernizatsiya qilinmoqda. Viloyatdagi zavodlar asosida yangona kimyo klasteri, Qo'qon mehnontari va tashqi sayoholar bilan hamisha gavujay. Prezidentimiz ilk bor yirik havo kemasini qabul qilgan aeroportda yaratilgan sharoitlarni bilan tanishar ekan, parvozar sonini oshirish, narx va xizmatlarni qulaylashtirish bo'yicha muhim ko'satmalar berdi.

Shuningdek, Prezidentimiz Qo'qon universitetida yaratilgan sharoitlarni bilan tanishdi.

(Davomi 4-sahifada).

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining
QARORI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MUSTAQILLIGINING O'TTIZ UCH YILLIK BAYRAMIGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA UNI O'TKAZISH TO'G'RISIDA

(Davomi. Boshlanishi 1-sahifada)

4. Joylarda Mustaqillik bayramini yuqori savyida nishonlash maqsadida quyidagi masalalarga alohida e'tibor qaratilsin:

yurtimizda inson qadri, uning huquq va manfaatlari yetakchi o'rinda turadigan ijtimoiy davlat va xalqparvar jamiyat qurish yo'lida amalga oshirilayotgan tarixiy ishlari, mehnatkash va bag'rikeng xalqimizning buniyodkorlik salohiyati bilan erishilayotgan ulkan natijalarning mazmun-mohiyati haqidagi mahallalar, ta'l'im muassasalarini, mehnat jamoalarida ma'rifiy uchrashuv va suhbatlar o'tkazish;

keyingi yillarda mamlakatimizda investitsiya va biznes muhitini tubdan yaxshilash, tadbirdorlar uchun imkoniyatlarni har tomonlma kengaytirish, "yashil" va raqamli iqtisodiyotga o'tish bo'yicha hayotga tatbiq etilayotgan yirik dastur va loyihamar hamda bu borada qo'lg'a kiritilayotgan yutuqlarni aniq hayotiy misollar orqali keng yoritish;

sud-huquq tizimini isloh etish, shahar va qishloqlarimizni obod qilish, mahalla tizimini xalqimizga yanada yaqinlashtirish yo'lidagi doimiy sa'y-harakatlar va ularning samarasi

haqidagi targ'ibot ishlari yanada kuchaytirish;

yurtimizda do'stilik va hamjihatlik muhitni tobora mustahkamlanib, mintaqamizdagi yaxshi qo'shnichilik, tinchliksevar tashqi siyosat tufayli O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi obro'-e'tibori yuksalayotgani, do'st va hamkorlarimiz safi kengayib borayotganini chuqur tahlillar asosida ko'sratib berish;

navqiron avlodga Yangi O'zbekistonning kelajagi sifatida alohida e'tibor qaratilayotgani, yoshlar bilan ishlash bo'yicha noytizim yaratilishi natijasida ularni zamonaviy kasb-hunarlarga o'qitish, bandigini ta'minlash, bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha yurtimida shakllangan samarali va ta'sirchan tizim mohiyatini o'chib berish;

sog'liqi saqlash, ilm-fan, madaniyat va san'at, sport sohalarini rivojlantirish, nuroniylar va xotin-qizlarga doimiy g'amxo'rlik ko'sratish, oila, onalik va bolalikni himoya qilish, gender tenglik bo'yicha amalga oshirilayotgan ijtimoiy dasturlar mazmuniga alohida e'tibor qaratish;

davlatimiz mustaqilligi, uning xavfsizligi va hududiy yaxlitligining ishonchli kafolati bo'lgan O'zbekiston Quronli Kuchlarining harbiy va jangovar qudratini oshirish maqsadida amalga oshirilayotgan ishlarni keng targ'ib etish;

Mustaqillik bayrami munosabati bilan keksa avlod vakillarini, xususan, Ikkinci jahon urushi qatnashchilarini va mehnat fronti faxriyalarini har tomonlama e'zozlash, "Mehribonlik", "Saxovat" va "Muruvvat" uylarida yashayotgan shaxslar, ijtimoiy himoya daftarlari kiritilgan hamda ko'makka muhitoj insonlarning holidan xabar olish, ularga moddiy va ma'naviy yordam berish bilan bog'liq xayriya tadbirdorlarini o'tkazish;

Vatanimizning milliy istiqloqli, xalqimiz ozodligi uchun kurashib, shu yo'lda jon fido etgan, mustabid tuzum davrida siyosiy qatag'on qurboni bo'lgan ota-bobolarimizning xotirasini yod etish bo'yicha belgilangan chora-tadbirdorlari amalga oshirish.

5. Madaniyat vazirligi (O. Nazarbekov):

Respublika Ma'naviyat va ma'rifat marкази, Yozuvchilar uyushmasi bilan birmalikda bir hafta muddatda Toshkent shahrida

Mustaqillik bayramiga bag'ishlab o'tkaziladigan teatrlashtirilgan konsert tomoshasining dasturi va ssenariysini ishlab chiqsin hamda uni yuksak g'oyaviy-badiy saviyada tayyorlash choralarini ko'rsin;

Badiy akademiya, Yozuvchilar uyushmasi, Jurnalistlar uyushmasi bilan birmalikda "Ona diyor – ranglar jilosida", "Vatan uchun yashaylik!", "Eng ulug', eng aziz" kabi an'anaviy ko'rlik-tanlovlarini yuqori darajada o'tkazishni ta'minlasin;

Kompozitorlar va bastakorlar uyushmasi, Yozuvchilar uyushmasi bilan birmalikda yurtimiz istiqlolini tarannum etuvchi eng yaxshi qo'shiq va musiqa asarları tanlovlarining yakunini bosqichini o'tkazsin;

mazkur tanlovlarining g'olib va sovindorlarini Mustaqillik bayrami arafasida e'lon qilish va ularni tantanali ravishda taqdirlash choralarini ko'rsin.

6. Belgilab qo'yilsinki, o'tkaziladigan bayram tadbirdorlari:

Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlarida – tegishli mahalliy byudjetlarning qo'shimcha manbalari hamda jismoniy va yuridik shaxslarning homiylik xayriyalari hisobidan;

Toshkent shahrida – Respublika komisiysi tomonidan tasdiqlangan xarajatlar smetasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi respublika byudjeti va Toshkent shahar mahalliy byudjeti mablag'lari hisobidan teng ulushlarda moliyalashtiriladi.

7. O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi, O'zbekiston Milliy axborot agentligi, "Dunyo" axborot agentligi va boshqa ommaviy axborot vositalariga Mustaqillik bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlarni keng yoritib borish tavsija etilsin.

8. Mazkr qarorning ijrosini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri A.N.Aripov va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi Ijtimoiy rivojlanish departamenti rahbari O.Q.Abdurahmonov zimmasiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti Sh.MIRZIYOYEV

Toshkent shahri,
2024-yil 18-iyul

(Davomi. Boshlanishi 1-sahifada)

Shundan so'ng Ko'ksaroy qarorgohida Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarovni tantanala kutib olish marosimi bo'ldi.

Qarorgoh oldidagi maydonda davlat bayroqlari ko'tarildi va faxriy qorovul saf tortdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev oliy martabali mehmonni samimiy kutubni olib shohsupaga taklif etdi. Harbiy orkestr ikki davlat madhiyalarini ijro etdi.

Yetakchilar faxriy qorovul safi oldidan o'tib, rasmiy delegatsiyalar a'zolarini qutladilar.

Rasmiy kutub olish marosimidan so'ng O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarovning tor doiradagi uchrashuv bo'lib o'tdi.

Uchrashuvda ikki mamlakat hamkorligining dolzarb masalalari ko'rib chiqildi.

Suhbat avvalida davlatimiz rahbari oly matabali mehmonni samimiy qutlar ekan, keyingi yillarda birgalikdagi sa'y-harakatlar tufayli uzoq muddati istiqbolga mo'ljallangan ko'p qirrali hamkorlikni tubdan kengaytirish uchun yaxshi zamin yaratilganini alohida ta'kidladi.

Parlamentlar, hukumatlar, tashqi siyosat va tarmoq idoralari darajasidagi muloqotlar natijadorligini oshirish, xalqaro va mintaqaviy maydonlar, jumladan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Jahon savdo tashkiloti, mintaqalarning rahbarlarining Maslahat uchrasuvlar, "Markaziy Osiyo plus" formatlari doirasida o'zaro qo'llab-quvvatlashni davom ettirish zarurligi ta'kidladi.

Hamkorlikning yangi iqtisodiy kun tartibini shakllantirish muhimligi qayd etildi.

Transport va energetika infratuzilmasini rivojlanish bo'yicha yangi loyiha takliflari ko'rib chiqildi.

Prezidentlar hudoqlararo hamkorlikni, jumladan, Chegaraoldi viloyatlar hokimlari kengashi doirasida yanada kengaytirish muhimligini ta'kidladi.

Shuningdek, qishloq va suv xo'jaligi, ekologiya, xavfsizlik va boshqa sohalarda o'zaro manfaatlari hamkorlikni rivojlanish masalalari atroficha muhokama qilindi.

Davlat rahbarlari mintaqaviy kun tartibidagi tomonlarni qiziqitqagan masalalar yuzasidan ham fikr almashdilar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarov muzokaralarni ikki mamlakat rasmiy delegatsiyalarini ishtirokida kengaytirilgan tarkibda davom ettirdilar.

Mazkur sammitga tayyorgarlik doirasida Hukumatlar komissiya yig'ilishi, biznes forumi, Rektorlar forumi, Avlodlar muloqoti va qator madaniy tadbirdorlari muvaffaqiyatlari o'tkazilgani ta'kidladi.

Savdo, sanoat kooperatsiyasi, energetika, transport, qishloq va suv xo'jaligi, xavfsizlik, madaniyat va boshqa muhim yo'nalishlardagi hamkorlik natijalari tangidiy tahlil qilindi.

Muzokaralar davomida tomonlar parlamentlar, hukumatlar, vazirlıklar, idoralor va hududlar, ishlar, ishlar, ekspertlar va jamaatchiliklari darajasida faol aloqalarni davom ettirishiga kelishib oldilar. Davlatlararo kengash tuzishga qaror qilindi.

O'ZBEKISTON VA QIRG'IZISTON KO'P QIRRALI HAMKORLIGIDA YANGI DAVR BOSHLANMOQDA

Madaniyat, yoshlar, turizm, ta'lim, fan va sport sohalarida faol almashinuvlar davom ettiriladi;

Kelgusi yillarga mo'ljallangan madaniy tadbirlar taqvimini tayyorlashga kelishib olindi.

Yig'ilishda Bosh vazirlar o'rinnbosarlarining hisobotlari va savdo-iqtsodiy hamkorlik yuzasidan aniq takliflari tinglandi.

Muzokaralar yakunida davlat rahbarlari qo'shma "yo'l xaritasi"ni tayyorlash va erishilgan kelishuvlarni samarali amalga oshirish mexanizmlarini yo'nga qo'yish bo'yicha topshirish berildi.

Ikki tomonlarning muzokaralar yakunlangach, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarov yirik kooperatsiya loyihamarini ishga tushirish marosimida ishtirok etdilar.

Jumladan, Farg'on va Namangan viloyatlarida umumiy quvvati 400 megawatt bo'lgan ikkita quyosh elektr stansiyasi qurilishi start berildi. Ushbu stansiyalarda ishlab chiqariladigan elektr energiyasi Qirg'izistonga yetkazib berilishi ko'nda tutilgan.

Chuy viloyatida zamoni yengil avtomobillar va tijorat texnikalari ishlab chiqarish zavodi ishga tushirildi. Xususan, u yerda "Kobalt", "Oniks" va "Treker" rusumli yengil hamda yuk avtomobilari yig'iladi.

Shuningdek, Qora-Balta shahrida tikuv-trikotaj mahsulotlari va mato ishlab chiqarish yo'liga qo'yildi. Korxonaga zamoni yengil avtomobillarining qurilishi start berildi. Ushbu stansiyalarda ishlab chiqariladigan elektr energiyasi Qirg'izistonga yetkazib berilishi ko'nda tutilgan.

O'zbekiston va Qirg'iziston Prezidentlari ushbu loyihamar mamlakatlarimiz o'tasidagi o'zaro manfaatlari hamkorlikni kengaytirishga xizmat qilishiga ishga tushirildi.

Tashrif davomida Shavkat Mirziyoyev va Qirg'iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarovning o'rta qurashishiga qo'shma bayonet qabul qilindi.

Davlat rahbarlari keng qamrovli strategik sherlikli munosabatlari yanada chuqurlashtirish va kengaytirish to'g'risidagi qo'shma bayonet tashrifining asosiy siyosiy hujjati bo'ldi.

Prezidentlar raisligidagi Davlatlararo kengash tuzish bo'yicha kelishuvga erishildi.

Yetakchilar sanoat kooperatsiyasida, eng avvalo, ikki mamlakat iqtisodiyotining bir-birini to'diridigan tarmoqlarida yangi o'sish nuqtalarini yaratish masalalari alohida to'xtaldilar. Bular energetika, avtomobilsozlik, transport va logistika, elektrotexnika, to'qimachilik, agrosanoat va boshqa tarmoqlarda loyihamardorlari.

Hududlar delegatsiyalarining o'zaro tashriflari jadvalini tayyorlash va qo'shma "yo'l xaritalari" ni yangilashga kelishib olindi.

Qishloq xo'jaligi o'zaro hamkorlikning muhim yo'nalishidir. Qishloq xo'jaligi ekinlarini birgalikda yetishtirish, intensiv bog'lar va agroklastlerlar tashkil etishini nazarda tutuvchi agrokoperatsiya faol aloqalarni davom ettirishiga kelishib oldi.

Mehnat, aholi bandligi va migratsiya sohasidagi hamkorlik to'g'risida bayonnomma;

– O'zbekiston Respublikasing Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishi bo'yicha ikki tomonlarning muzokaralarini yakunlash to'g'risida bayonnomma;

– Qurilish faoliyati sohasidagi hamkorlik to'g'risida bayonnomma;

– Mehnat, aholi bandligi va migratsiya sohasidagi hamkorlik to'g'risida bayonnomma;

halar portfelini yil yakuniga qadar 1 milliard dollarga yetkazish vazifasi qo'yildi.

Davlat rahbarlari qishloq xo'jaligi sohasida yangi imkoniyatlarni belgilab berdilar. Qishloq xo'jaligi ekinlarini birmalikda yetishtirish, fuychers bitimlaridan foydalangan holda intensiv bog'lar va agroklastlerlar tashkil etish shular jumlasidan.

– "Xitoy – Qirg'iziston – O'zbekiston" temir yo'lini qurish strategik loyihasi bo'yicha uch tomonlaming bitim imzolangan tarixiy voqeasi bo'ldi, – dedi mamlakatimiz yetakchisi.

Transport yo'laklarini rivojlanish sohasidagi yangi loyihamar o'rganish uchun eksperltar guruhini tashkil etishga kelishib olindi.

Kichik gidroenergetika sohasida alohida hamkorlik dasturi tayyorlanishi qayd etildi.

– Qambarota GESi qurilishi to'g'risida uch tomonlaming bitim qabul qilishni tezlashtirish choralarini ko'ramiz. Ushbu megaloyiha, shubhasiz, butun mintaqamizning barqaror taraqqiyotiga xizmat qiladi, – dedi O'zbekiston Prezidenti.

Madaniyat, yoshlar, ta'lim, fan va sport sohalarida faol muloqot va almashinuvlar davom ettiriladi.

Davlatimiz rahbari qurashishga qo'shingiz almashinuvini rivojlanish imkoniyatlarni alohida hamkorlik dasturi tayyorlanishi qayd etildi.

Ayni paytda Toshkentdan Bishkek va Tomchiga to'g'ridan to'g'ri aviaqatnolari yo'lg'a qo'yilgan.

Tashrif davomida O'zbekistonning Issiqko'ldagi sanatori-kurort majmualarini to'g'risida bitim imzolandi. Iyul oyi boshida O'zbekiston tomoni uchta obyektni ishga tushirdi, uilar mehnolarni qabul qilmoqda. Turizm infratuzilmasini rivojlanishiga yangi loyihamar ishlab chiqilmoqda.

Mamlakatimiz yetakchisi so'zining yakunida muzokaralar natijalaridan mammulunligini izhor etdi hamda Qirg'iziston Prezidentining O'zbekistonning

Boshlanishi 1-sahifada.

DAVLAT XALQQA
XIZMAT QILISHI KERAK

Davlat rahbari tarafidan "O'zbekistonimizning buyuk kelajagini xalqimiz bilan birgalikda quramiz", degan shior o'rtaq tashlandi. "Xalq davlatga emas, davlat xalqqa xizmat qilishi kerak", deyildi. Davlat xalqni eshta boshladi. Xalq qabulxonalarini tashkil etildi.

Ammo bu gaplar so'z bilan emas, amal bilan joriy etilsagina samara berar edi. Shunday qilindi ham.

PUL SIYOSATI

Esingizda bordir, oyliklarimiz plastik kartaga o'tkazib berilardi-yu, hamma joyda ham plastik karta orqali savdo qilish imkoniyati yaratilmagan edi. Hatto banklarda navbatda turib, maoshimizning muayyan qisminingna naqd qilib olar edik. Qayerda yetishmovchilik, taqchilik bo'lsa, o'sha yerda jinoyatchilik tomir ota boshlaydi. Plastik kartadagi haloldan halol maoshingizni ustiga pora berib naqd qilib olishga to'g'ri keldi ham. O'zbek so'mini AQSh dollariga almashtirish-ku muammosi muammosi edi.

Hozir bankka boring, plastik kartangizdagi pulingizni, xohlang, naqd qilib beradi, xohlang, dollarga aylantirir.

TASHQI SIYOSAT

Qizingizga sovchi kelmoqchi bo'lsa, avval mahallaga elchi yuborib, qo'ni-qo'shnilaridan surishtirishadi. Hammamiz ham qo'ni-qo'shnisi bilan chiqisholmaydigan oiladan qiz olishdan ehtiyoj bo'lamic. Diplomiya sohasida bir muddat ishlagan mutaxassis sifatida shuni yaxshi bilamanki, dunyo mamlakatlari ham bir davlat bilan munosabatlarni kuchaytirishda xuddi shunday yo'l tutadi. Qo'shnilar bilan yaxshi munosabatlar o'nata olmagan davlat bilan hamkorlik qilishdan cho'chishadi. Yillar davomida shunday bo'ldi ham.

Shuning uchun davlatimizning keyingi yetti yillik tashqi siyosatida, avvalo, yon qo'shnilar bilan yaxshi munosabatlar o'natajish birinchini darajali masala qilib qo'yildi. Bugun buning samaralaridan biz ham, qo'shnilarimiz ham biday harambad bo'lyapmiz.

Shunga qarab, dunyoning uzoq-yaqin boshqa davlatlari bilan munosabatlarimiz darajasi ham ko'tarildi, ko'lami ham kengaydi.

"MEN O'ZBEKISTON FUQAROSI BO'LDIRIM!"

Hayot – murakkab jarayon. Taqdiri azalning turli iplari orqali O'zbekistonimizda yillar mobaynida yashab kelayotgan qanchadan-qancha chet el fuqarolari yoki fuqaroligi yo'q shaxslar bor edi. Birovi shu yerda o'qib, ishlash uchun qolib ketgan, boshqasi turmushga chiqib kelgan va hokazo. Hammasi shu yurt, shu xalq bilan birga mehnat qilyapti. Ammo huquqlari cheklangan. Shaxs sifatida g'ururi topalgan. Axir, saylovda qatnasholmasa, ayrim boshqa huquqlardan mahrum bo'lsa, u har qanaqasiga o'zini kamtsitligan hisoblashga majbur-da. O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini berish amaliyoti yo'q darajaga tushib qolgan edi. Shu kemtilikka barham berildi: qanchadan qancha insonlar faxr bilan fuqarolik oldi. Safimiz shu hisobdan ham kengaydi. Nufusimiz oshdi.

Televizorda siz ham ko'rgandirisz – ko'zi da sevinch yoshlari bilan: "Men O'zbekiston fuqarosi bo'ldim!" degan shukrona sizni ham to'lqnantirgandir...

"MEN XALQIMINI
PAXTAGA QULLIKDAN
QUTQARAMAN!.."

Biz birinchi sinfda ikki soat o'qib, maktab yaqinidagi paxta dalasiga chiqar, mashina terimi payti traktorlar aylanib olaqidigan chekka joylardagi o'rigan g'o'zalarning ochilgan paxtalarini terib berar edi. 5–10-sinfigimiz payti esa sentyabrden dekabrning oxiracha uch oyga yaqin kattalar qatori ertalabdan kechga qadar paxta terishga majbur edi. Bu holat 2016-yilgacha ham davom etdi. Oxiri demokratik dunyo qattiq bong urdi. Paxtamizni sotib olmay qo'ydi. Aynan majburiy mehnat, bolalar, ya'ni ishslash yoshiga yetmaganlar mehnatidan foydalaniqligan uchun!

Hozir-chi? Bir paytlar paxta yig'im-terimi mavsumida har kecha shtabda maktab direktorini turg'azib, uni nega falon o'quvchi yoki o'qituvchisi dalaga chiqmagani uchun terghash edi. Endi esa maktab direktorini biror-bir o'quvchi yoki o'qituvchining paxta terimi yoki boshqa qishloq xo'jaligi ishlariiga jaib qilingani uchun tergaymiz.

Bu – katta siyosat, ma'nан keskin, inqilobi o'zgarish. Endi o'quvchilarimiz, Yer yuzining boshqa davlatlaridagi kabi, maktabda to'qqiz oy ta'lim oladi. Bu – mamlakatning kelajagiga fuqarolarning sog'lig'i, bilimli bo'lib yetishuviga qaratilgan siyosat. Hatto 2023-yilning 30-aprelida umumxalq referendumni orqali qabul qilingan O'ze-

kiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida o'qituvchilar haqida maxsus – 52-modda ham kiritildi. Unda shunday so'zlar bitilgan:

"O'zbekiston Respublikasida o'qituvchining mehnati jamiat va davlatni rivojlantirish, sog'lam, barkamol avlodni shakllantirish hamda tarbiyalash, xalqning ma'naviy va madaniy salohiyatini saqlash hamda boytishning asosi sifatida e'tirof etiladi."

Davlat o'qituvchilarining sha'ni va qadr-qimmatini himoya qilish, ularning ijtimoiy va moddiy farovonligi, kasbiy jihatdan o'sishi to'g'risida g'amxo'rlik qiladi".

Muhtaram Prezidentimiz: "Men xalqimni paxtaga qullikdan qutqaraman!" – degan va'dasida qat'iy turdi.

U biringa shu xizmati bilan ham tarixda qoladi.

AVVALO, BOSHINGDA
BOSHPANANG BO'LSIN!

Shavkat Mirziyoyev xalq orasidan chiqqan, mintaqalarimizdan kelib, poxtaxtda yashab qolgan barcha ziyyolar kabi uysizlikning azob-qubatlarini boshidan kechirgan. O'zbekistonimizning eng katta, hatto G'arb davlatlari havas qilib yetolmaydigan bir yutug'i shundaki, istiqqlolning 33 yili mobaynida 21 million kishi yashaydigan mamlakatdan 37 millioni xalqi bor mamlakatga aylandik. Ammo: "Tuya qancha? Yeg'iri – o'shancha", degan maqolimiz bekorga to'qilmagan. Ya'ni ko'payib borayotgan bu aholi ehtiyojlar uchun tinmay yangi uy-joylar bunyod etib borish zarur. Yetti yil burun qurilayotgan uy-joylar miqdori aholi o'sishi ko'satskichlarga mutanosib emas edi. Bu yil sayin masalani og'ir-lashtirish borayotgandi.

O'zbekistonning yangi rahbari mamlakatda uy-joy qurilishini son va safat jihatidan tamomani yangi darajaga ko'tarish masalasini davlat va jamiat oldiga qo'ydi va bunda aholining xarid imkoniyatlarini hisobga olish bosh maqsadga aylantirildi.

Million-million kishi bundan bahramand bo'ldi. Statistik ma'lumotlarga tayaniq o'tirishning hech keragi yo': keyingi yetti yilda mamlakatimizda oldingi 25 yilda qurilganidan bir necha karra ko'p uy-joylar bunyod etildi.

Olmasor bekatidan Sergeli tomon yo'naligan yerusi metrosida bir yurib ko'ring. O'zingizni tamoman boshqa bir shaharda gidek his qilasiz. Chunki metro bo'ylab ikki tomonda qad rostlagan yangi uy-pavatlari uylar ko'zingizni qurnatadi. Shu yetti yilda Sergelida qad rostlagan yangi uylarga bir million aholi ko'chib o'tdi. Oxiri ushbu tuman ikkiga ajratilib, Yangihayot tumani ham tashkil qilindi.

TALABALAR MAMLAKATI

Shunday davrlar bo'ldiki, oliy ta'lim muassasasi professorining maoshi talaba-

ning stipendiyasidan bor-yo'g'i ikki karra ortiq edi, xolos. O'qishga, o'qitishga munosabat ham shunga loyiq tarzda bo'ladi, albatta. Boshqacha holatni aslo ko'z o'ngingizga keltirmang. Hatto Alisher Navoiy qurdirgan madrasada professor darajasidagi mudarrisining maoshi tabalanbing eng kam stipendiyasidan 8, o'ttacha stipendiyadan 6 va yuqori stipendiyadan 4 karra ko'p bo'lgan.

Prezident Shakhat Mirziyoyev oliy ta'lim muassasasida eng kichik vazifadan prorektorgacha bo'lgan bosqichlarni bositib o'tgan, bu sohaning barcha sir-sinoatidan boxabar kishi sifatida mamlakatda oliy ta'lim tizimini yuksak darajaga ko'tarishning yo'llarini izladi va topdi ham.

Birinidan, oliy ta'lim muassasasi yoki tashkilotlarining soni, ikkinchidan, mavjudlarining kvotasi ko'paytirildi, uchinchidan, yurtimzida yangi-yangi davlat va nodavlat oliy ta'lim dargohlari, jahondagi nufuzli oliy ta'lim muassasalarining filiallari tashkil etildi.

Bugun oliy ta'lim muassasalarini professor-o'qituvchilar uchun yaratilgan shart-sharoitlarga yon-atrofimizdagi davlatlar havas qilyapti. Natija ham shunga mos, albatta.

Yetti yil burun bitiruvchilarining oliy ta'lim muassasasiga o'qishga kirishi bitiruvchilar umumiyl sonining 9 foizining tashkil etar edi. Bu har 11 nafar bitiruvchining birigina o'qishga kirdigan bildirildi. 2023/24-o'quv yilida bu ko'satsikch 42 foizini tashkil etdi. Demak, bultur har 10 bitiruvchining 4 nafar dan ortiqrogi oliy ta'lim muassasasi talabasi bo'idi. 2024/25-o'quv yilida bu borada yana o'sish bo'lishi kutilayti. Chunki 2030-yilga borib ushbu ko'satsikchini 70 foizga yetkazish ko'zda tutilgan. O'shanda har 10 bitiruvchidan 7 nafari oliy ma'lumot olgan boydi.

O'tgan o'quv yilida mamlakatimizda 1 million 300 mingdan oshiq talaba oliy ta'lim yurusti metrosida bir yurib ko'ring. O'zingizni tamoman boshqa bir shaharda gidek his qilasiz. Chunki metro bo'ylab ikki tomonda qad rostlagan yangi ko'pavatlari uylar ko'zingizni qurnatadi. Shu yetti yilda Sergelida qad rostlagan yangi uylarga bir million aholi ko'chib o'tdi. Oxiri ushbu tuman ikkiga ajratilib, Yangihayot tumani ham tashkil qilindi.

FUNDAMENTAL
FAN RAVNAQI

Ilgariq Fanlar akademiyasining ko'p yillik tarixa ega ba'zi institutlari oliy ta'lim yurusti metrosida bir yurib ko'ring. O'zingizni tamoman boshqa bir shaharda gidek his qilasiz. Chunki metro bo'ylab ikki tomonda qad rostlagan yangi ko'pavatlari uylar ko'zingizni qurnatadi. Shu yetti yilda Sergelida qad rostlagan yangi uylarga bir million aholi ko'chib o'tdi. Oxiri ushbu tuman ikkiga ajratilib, Yangihayot tumani ham tashkil qilindi.

O'QUV ZALLARI
GAVJUM KUTUBXONALAR

Shavkat Mirziyoyev mamlakatda kitobxonlikka alohida e'tibor berib, bir necha sonunosti hujjatlar qabul qildi. Kitobxonlar

o'rtaida tanlovlari tashkil etildi. Jamiatni ilm-ma'riffatsiz olg'a siljib bo'lmasligi odamlar ongiga quyildi.

Hozirgi kundagi bir quvonchli faktini keltiray: ertalab soat 10 dan kech qolsangiz, O'zbekiston milliy kutubxonasi o'quv zallarida o'zingizga joy topishingiz amri mahol. Xalq kitob o'qishga kirishdi. Odamlar tushundiki, dunyoning bu global raqobat maydonida o'qimay turib g'olib kelishning hech iloji yo'q.

MA'NAVİYAT – TARAQQIYOT GAROVI

1994-yili tashkil etilgan Respublika Ma'naviyat va ma'riffat markazining tuman va shahar bo'limlari jamoatchilik asosida ishlar, mabod o'ngimiyat mablag' topib bersa, xodim oylik olar edi. Hozir bu Markazning barcha tuman va shahar bo'limlari davlat byudjetidan maosh bilan ta'minlangan. Ayrimalri hatto xizmat avtomobiliga ham ega.

Respublika Ma'naviyat va ma'riffat markazining markaziy apparati tuzilmasi ham yangi-yangi shatrlar bilan boyitildi. Uning huzurida hatto Ijtimoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti ham faoliyat obib boryapti.

XALQNI TOMORQA HAM BOQADI

Mustaqillikkacha biz asosan agrar respublika edik. Keyin sanota tashashgan agrar mamlakatga aylandik. So'ngi yetti yilda yila bu borada siyosat ham o'zgardi. Zotan, xudo bizga bu serhosil yerlarni faqtigina paxta yetishtirish uchungina in'om etgani yo'q. Nima ekib paxtadan ko'ra ko'proq daromad oladigan bo'lsak, marhamat, shuni ekaylik.

Shu siyosatning tarkibiy qismi sifatida yana bir muhim pozitsiya shunday qattiq tutiyaptiki, buni alohida qayd etmasdan ilo yo'q. Tomorqa qishloq ahliga ishlab chiqarish maydoni, ya'ni daromad ko'rish manbasiga sifatida berilgan. Axir bu yil bahorda Prezident Sirdaryo viloyatining Sayxunobod tumaniga borib, uyma-uy yurib, kishilarning shaxsiy tomorqalarini ko'zdan kechirdi. Shu tariqa "Sayxunobod tajribasi" mamlakat uzra yoyildi.

Tomorqachilik bugun bozor iqtisodiga moslasha boshladi. Ishonmasangiz, YouTube ijtimoiy tarmog'ini kuzating, tomorqada iqtisodiy daromad keltiradigan ekinlar ekip, hosil yetishtirish bo'yicha qanday ajoyib tajribalar ommalashtirilyapti. Masalan, aksariyat viloyatlarimizda shu paytgacha yetishtirish kelingan kam daromadli uzum toklari zamonaliv, ilmiy asosda yangi yaratilgan, xardorgor navlarni yoppsiga payvandlash avjiga chiqqan. O'z tomorqasidagi issiqxonalarda shunday qimatbaho navlarning ko'chatlarini tayyorlab sotayotgan mirishkorlar paydo bo'ldi. Uzumming "Avatar", "Manikyr finger",

"Lombarjin", "Amerikanka gigant", "Xelloin", "Mersedes" va boshqa eng bozorgir turlari yesishirtilyapti. Dehqon yo bog'bonlarimiz ilmiy asosda meva, sabzavot va poliz mahlulotlarini parvarishlayapti.

Hamma narsa niyatga bog'liq. Bugun O'zbekistonimizda tomorqachilik misli ko'rilmanagan darajada rivojanish bosqichiga kirdi. Shu tariqa fuqarolarimiz "Bizni davlat boqsin" degan xomxayoldan voz kecha boshladi. Bu – katta yutuq. Chunki ongdagi o'zgarish amalda hamma narsasi o'zgartirib yuborishga qodir kuch hisoblanadi.

INVESTITSIYA FAQAT "PUL" DEGANI EMAS

Odam rivojanishi uchun ham, mamlakat ravnaq topishi uchun ham to'rt narsa kerak: birinchisi – aql, ikkinchisi – mablag', uchinchisi – mehnat, to'rtinchisi – bozor. Xalqimizning: "Pul pulni topar, be-pul – dardisar", degan ajoyib maqoli bor. "Dardisar" degani – "bosh og'rig'i", ya'ni "muammo" degani. Aqlni o'stirish uchun ham mablag' kerak, aql esa mablag'ni ko'paytirishga asos bo'ladi.

Investitsiya mamlakatga ham mablag', ham aql olib kiradi. To'g'ri, mablag' Koreyaniki bo'lishi mumkin, lekin texnologiya, ya'ni aqlni Yaponiyadan keltiradi. Binda qurilgan har qanday katta korxonada, albatta, xalqimiz vakillari mehnat qiladi. Shu tariqa biz ham kiritilgan ana shu mablag'dan bahramand bo'lamiz, ham shu tariqa yangicha ishlab chiqarish texnologiyalarini o'zlashtiramiz. Investor esa, tabiiyi, bizda ishlab chiqarishni tashkil etishdan oldin bozorni o'rganan, mahsulotini ham ichki, ham yaqin tashqi bozorda, ya'ni qo'shni mamlakatlarda sotishni hisobga olgan bo'ladi. Shu tariqa biz eksport ham qilamiz. Axir, qaysi mamlakatda eksport hajmi import hajmidan ko'p bo'lsa, u yerda taraqqiyot yuz beradi-da.

XALQ, DAVLAT VA PREZIDENT

Xalq, davlat va Prezidentni bir-biridan ajratib qarash mumkin emas. Chunki Prezident – davlatni xalq manfaati yo'lida boshqarishga mas'ul shaxs. Uni xalq saylagan. Xalq davlat taqdirini unga ishonib topshirgan. Shuning uchun ham mamlakat taraqqiyoti – har taraflama davlat rahbarining sa'y-harakati, iqtidori, salohiyati va niyatiga bog'liq.

Har bir davlat rahbari

Boshlanishi 1-sahifada.

Universitet yaqinidagi Tepaqo'rg'on arxeologiya yodgorligini ochiq osmon ostidagi muzeysiga aylantirish tashabbusi ilgari surilgani ayni mudao bo'ldi. 2008–2011-yillarda olib borilgan keng ko'lamli arxeologik o'rganishlar natijasida ushbu tarixiy maskan miloddan avvalgi davrlarda urbanizatsiyalashgan qarorgoh bo'lgani aniqlangan va u aynan 2500 yillik tarixa ega Qo'qon shahrining qadimiyigini dalilaydigan obyektdir. O'tgan asrning 30-yillarda esa, bu qo'rg'ondagi umumiy qabrlarga begunoh insonlar, qatag'on qurbanlari ko'mib yuborilgan. Shu yerdagi yashovchisi yoshi ulug' insonlarning xotirlashicha, o'shanda uch kungacha mozor tutropqo' qalqinib turgan, ammo sovetlarning qattol siyosati sabab tirkelay ko'milgan odamlarni qutqarishga hech kimning yuragi do bermagan...

Bu maskanda umumiy tariximiz yotibdi. Xalq o'z tarixini bilishi, moziy manbalarini ziyorat qilishi vatanparvarlikning belgisidir. Tarixini yaxshi bilgan insonning yuragida o'z yurti istiqboli uchun hissa qo'shish, ishtiyogi kuchli bo'laadi. Shuning uchun ushbu hudduda ma'rifatparvar jadid Ashurali Zohiriy nomidagi muzeyz tashkil etilib, bu ishlar uchun 10 milliondardan so'm mablag' ajratildi. Farg'ona turizm halqasining yaratilishi va bu yo'nalihsiga tarixiy qadamjolarning ham kiritilgani ayni muddaa bo'ldi.

Prezident tashrifining navbatdagi manzili Bag'dod tumanidagi Matqulobod qishlog'i bo'ldi. Ushbu qishloqdagi "Yuksalish" mahallasida "Gulnora Matqulobod bodomlari" korxonasi asos solgan Gulnoraxon Usmonova istiqomat qiladi. Faoliyatini bir necha yil oldin atigi olti kilogramm bodomni po'stidan tozalab, saralab, bozorda sotishdan boshlagan bu

FARG'ONA TASHRIFI:

KELAJAK UCHUN DADIL QADAMLAR

omilkor ayol yillar davomida orttirgan tajribasini qo'ni-qo'shmlariga ham o'rgatib, bugungi kunda yuzlab ayollarni ishlidirdi. Besh yuzdan ortiq xonadonni kasanachilikka jalb etdi. Endilikda mazruk korxonada qayta ishlangan bodom mahsuloti mamlakatimiz bo'ylab tarqatilmoqda, yaqin orada eksportga yo'naltirish ham reja qilinadi. Oddiy o'zbek ayolining mamlakatimizda tadbirkorlarga yaratilayotgan imkoniyatlardan oqilona foydalaniib, boshqalarga ham manfaati tegayotgani davlat rahbarining e'tiboriga tushdi. Korxona faoliyatini bilan tanishib, tadbirkor va kasanachi ayollar bilan suhbatlashgach, Prezident ularga tashabbuskorligi va mehnatsevarligi uchun minnatdorlik bildirdi. Darhaqiqat, bugungi xalqchil siyosatni to'g'ri anglab, unga kamarbasta bo'layotgan Gulnoraxon ko'chiligidan qilinadi.

Bugungi islohotlarning natijasi aynan bag'dodliklar hayotida ko'rinxonada desak, haqiqatni aytilgan bo'lamiz. O'tgan yillardagi tashrif paytida berilgan topshirilgan natijasida Bag'dod tumanini mazruk korxonada qayta ishlangan bodom mahsuloti mamlakatimiz bo'ylab tarqatilmoqda, yaqin orada eksportga yo'naltirish ham reja qilinadi. Oddiy o'zbek ayolining mamlakatimizda tadbirkorlarga yaratilayotgan imkoniyatlardan oqilona foydalaniib, boshqalarga ham manfaati tegayotgani davlat rahbarining e'tiboriga tushdi. Korxona faoliyatini bilan tanishib, tadbirkor va kasanachi ayollar bilan suhbatlashgach, Prezident ularga tashabbuskorligi va mehnatsevarligi uchun minnatdorlik bildirdi. Darhaqiqat, bugungi xalqchil siyosatni to'g'ri anglab, unga kamarbasta bo'layotgan Gulnoraxon ko'chiligidan qilinadi.

Bugun mamlakatimizda urbanizatsiya jarayonlari jalal bormoqda. Har bir shahar va tuman markazini teng rivojlantirishga alohida ahami-

yat qaratilmoqda. Marg'ilon, Farg'ona shaharidagi yangi buniyodkorliklari bu islohotlarning natijasi sifatida ko'zni quvnatib turidi. Farg'ona shahridagi "Yangi O'zbekiston" massivi va bog'i nafaqat farg'ona onlalar uchun, balki butun vodiysi alhilga katta sovg'a bo'ldi.

Farg'ona shahridagi yangi buniyodkorliklari bu islohotlarning natijasi sifatida ko'zni quvnatib turidi. Farg'ona shahridagi "Yangi O'zbekiston" massivi va bog'i nafaqat farg'ona onlalar uchun, balki butun vodiysi alhilga katta sovg'a bo'ldi.

Farg'ona shahridagi yangi buniyodkorliklari bu islohotlarning natijasi sifatida ko'zni quvnatib turidi. Farg'ona shahridagi "Yangi O'zbekiston" massivi va bog'i nafaqat farg'ona onlalar uchun, balki butun vodiysi alhilga katta sovg'a bo'ldi.

Jumladan, Qo'qon erkin iqtisodiy zonasini Quvasoy shahri maydonlari hisobidan kengaytirish, Beshariqa 500 megavattli, O'zbekiston tumanida 180 megavattli fotoelektrik statislari qurish, Marg'ilonda infratilmani kengaytirish, yangi massiv, mehmonxonalar, so'lim xiyobonlar, maqom teatri va boshqa inshootlarni barpo etish, Quvada savdo-servis obyektlarini joylashtirish, mebelchilikni rivojlantirish, arxeologik muzey tashkil etish, shuningdek, "Toshkent-Andjon" yo'lovchi poyezdining Quvada to'xtab o'tishini ta'minlash, "Karkidon" suv omborining mavjud ulkan salohiyatini to'liq ishga solish singari ko'plab vazifalar belgilab olindiki, bu rejalar vositasida kelajak uchun muhim qadamlar qo'yildi.

Ayniqsa, "Vodil" – "Oqqiya" chegara positidan xorijiy turistlarning o'tishi cheklangani tu-fayli ular anklav qishloqlariga O'sh orqali aylanib kelishga majbur bo'layotganiga alohida urg'u berildi. "Yo'l azobi – go'r azobi" deydi xalqimiz. Yo'ldagi ovoragarchiliklар investorlarning Shohimardon, Yondon qishloqlariga mablag' sarflash imkoniyatini kamaytirib, sayohat istagi xorijiy turistlarga qiyinchilik tug'dirmoqda. Bu manzarali so'lim maskanlarda turizmi rivojlantirish uchun yuqorida chegara punktiga xalqaro maqom berish yuzasidan qo'shni davlat rasmiyalar bilan kelishuvga erishish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Bugun Farg'ona misoldida ham yurt rahbari qadami yetgan ma'volar obod bo'layotganini ko'rib turibmiz. Ulkan vazifalar, buyuk maqsadlar dadil va katta qadamlar tashlashga undaydi. Xalqimizda shukronalik, islohotlarga daxldorlik, ertriagi kun uchun fidoylik hislarini yanada jo'sh urdiradi.

Gulbahor SAIDG'ANIYEVA,
Oliy Majlis Qonunchilik palasati deputati

IBRAT

Dunyoda yer kurrasidan-da og'irroq bir yuk bor. U ham bo'lsa – bemon norasidaning chekayotgan dardi. Yon-verimizda bola ingrog'i eshitilar ekan, na ichgan choyimizdan, na yegan nonimizdan huzur tuyamiz. Bugun kelajagimiz davomchilar bo'lgan farzandlarimizning salomatiqini saqlash maqsadida sog'iqliqi saqlash tizimida ulkan islohotlar amalga oshirilmoqda. Yurtimizda shu sohada, xususan, bolalar xirurgiyasi yo'nalihsida samarali faoliyat ko'rsatayotgan shifo maskanlari borligini ta'kidlash jozi. Samarqand davlat tibbiyot institutining 2-klinikasi qoshidagi bolalar xirurgiyasi markazi ana shunday manzillardan birdir.

Umrini shu sohaga tikkan taniqli bolalar jarrohi, professor Azamat Shamsiyev tashabbusi va sa'y-harakatlari bilan 1985-yilda tashkil etilgan ushbu shifo maskanining dovrug'i qo'shni mamlakatlarga ham yoyilgan. Biz u yerga kirib borganimizda eng avvalo, o'ziga xos ozodalik, tartib-intizom diqqatimizni tortdi. Bir qarashda davlat kasalxonasi emas, xorijdag'i xususiy tibbiyot muassasasini eslatadi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning tibbiyot sohasini isloh qilishga qaratgan e'tibori bugun o'z natijasini bera boshlagani ayni haqiqat. Soha rivojiga oid islohotlar mavjud klinik kasalxonalarning moddigi bazasini yaxshilash, zamonaviy tibbiy texnikalar, shuningdek, zarur dorimdarmonlar bilan ta'minlash yo'lda inqilob qildi, desak mubolag'a bo'lmasa kerak. Ana shu o'zgarishlar samarasi o'laroq, 200 o'ringa mo'ljallangan ushbu jarrohlik markazi ham 2019-yilda kapital ta'mirdan chiqarilib, xorijdan eng zamonaviy asbob-uskunalar, diagnostik apparatlar keltirildi. Klinika binosi ikki blokka ajarililib, bermornlari ortiqcha urintirmsasaki maqsadida ma'muriyat, funksional diagnostika, laboratoriya bo'limalari bir tomoniga, bir-biriga yondosh xonalarga joylashtirildi.

Shuningdek, tibbiy muassasada uch yo'nalihsa davalash, ilmiy amaliyot va o'quv ishlarini birgalikda olib borish konsepsiysi ishlab chiqilib, amalga tafbiq ettili. Faoliyatining dastlabki yillardan yo'ga qo'yilgan xalqaro hamkorliklar rivojlantirildi. Sobiq ittifoq davri va mustaqililik yillarda MDHga a'zo mamlakatlardagi ilmiy tekshirish institutlari bilan o'rnatalinuvziv aloqalar yanada mustahkamlandi. Malayziya, Janubiy Koreya, Singapur, Hindiston, Filippin, Yaponiya kabi davlatlarni bilan ham yaqin hamkorlik yo'ga qo'yildi. Bemornlarga sifatlari tibbiy xizmat ko'satgan e'tirof o'laroq, 2021-yilda Xalqaro ISO sertifikatini qo'lg'a kirtgani klinikaning nufuzi niyanada yuksaltildi.

Mustaqillikning dastlabki yillardan to'hoziga qadar markazda bolalarda ko'p uchraydigan o'pka, yurak, jigar, siyidik-tanosil a'zolari kasalliklarini davolash bo'yicha 150 mingdan ziyod yuqori texnologiyali murakkab operatsiyalarning muvaffaqiyatlari amalga oshirilgani bu yerda olib borilayotgan ishlar ko'lalidan dalolat beradi. Bundan tashqari, 2017-yilden buyon o'tkazilayotgan endoxirurgik operatsiyalar dinamikasi yil sazin o'sayotgani, klinika shifokorlarining o'ttizdan

ziladi. Tug'ilganiga atigi bir soat ham bo'limgan chaqaloqlardan tortib, 18 yoshgacha bo'lgan bermornlar turli kasalliklar tufayli jarrohlik stoliga yotqiziladi. Jumladan, torakal, ya'ni ko'krak qafasidagi tug'ma yoki orttirilgan kasalliklar, yiringli xirurgik xastalik, ichki a'zolardagi o'smalar, yuz-jag'lardagi tug'ma nuqsonlar va ayniqsa, keyingi yillarda ko'payib borayotgan har xil kislota va ishqorlari ichib qo'yish natijasida qizilo'ngach va tomoq yillarining torayib ketishi bilan bog'liq kasalliklar kesish yoki toraskopik usulda bartaraf etiladi.

Klinikaga respublikaning deyarli barcha viloyatlaridan bermornlar hech qanday yo'llanma yoki boshqa talablarsiz qabul qilinadi. Ularga o'ndan oshiq professor, oltimishdan oshiq tajribali shifokor va 200 ga yaqin hamshira xizmat ko'satadi. Bir yilda klinika 20 mingdan oshiq bermorn bolalarni qabul qiladi. Uldaridan 10 mingdan ziyodi yotib davalolanishda, taxminan sakkiz ming nafr bora operatsiya qilinadi. Hozirgi kunda operatsiyalarining 50 foizidan oshig'i miniinvaqviz endoskopik, laporoskopik, toraskopik usulda amalga oshirilmoqda.

– Bizda ish ertalabki klinik konferensiya bilan boshlanadi. Bu ko'pchilik tasavvuridagi "pyat-

minutka" yoki "planyorka" emas, unda ordinatordan, vrachlar va talabalar qatnashadi, – deydi Samarqand davlat tibbiyot institutining bolalar xirurgiyasi kafedra mudiri Shuhrat Yusupov. – Ertalab soat sakkizdan boshlab darsga kelgan talabalar operatsiya stoliga yotadigan bermornlarning holatini video prezentsiya orqali izohlab, jarayonga tayorlash hamda davalash uslublarining yangi variantlariga oid ma'lumotlar beradi. Har xil xatoliklarga yo'l qo'ymaslik maqsadida ertalabki klinik konferensiya deyarli barcha kasalliklar yotqizilishi haqida qiziqarli bilishlari zarurligini shifokorlar kuyunib gapirishdi. Sizlar gazetada ham shu haqda ko'proq yozinglar, aholini boxabar qilinglar, deb iltimos qilishi.

Ha, Konstitutsiyamizda o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan bolalarga tibbiy xizmatlar bepul deb belgilab qo'yilgan. Ammo davlat byudjetidan kasallar uchun ajratilgan yetarli miqdordagi mablag'lar hamma kasalxonalarda ham to'g'ri taqsimlangan deb bo'lmaydi. Klinikada shu jihatarga jiddiy e'tibor qaratilishi tahsinga loyiq. Qolaversa, o'z kasbiga vijdonan yondashib, bermorni yaxshilashni bosh maqsad sanaydigan shifokorlar bu qutlug' an'anani klinika tashkilotchisi, fidoyi inson Azamat Shamsiyevdan o'rnashishiga yotqizilishi.

– O'pkamda exinokok bor ekan. Yarim litr dan ko'proq deyishdi pufakda yig'ilgan suyuqlikni. Endoskopik apparat bilan olib tashlashdi. Badanimning uchtagina joyida sezilar-sezilmas teshikcha bor xolos, tig'izi yo'q. Ahvolim yaxshi hozir. Juda yaxshi qarashyapti. Ertalabki muolajalarim sababli nonustaga ulgurmayman. Yeguliklarni olib, o'rab qo'yishadi. Hamma-hammasi yaxshi bu yerda.

Ha, Konstitutsiyamizda o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan bolalarga tibbiy xizmatlar bepul deb belgilab qo'yilgan. Ammo davlat byudjetidan kasallar uchun ajratilgan yetarli miqdordagi mablag'lar hamma kasalxonalarda ham to'g'ri taqsimlangan deb bo'lmaydi. Klinikada shu jihatarga jiddiy e'tibor qaratilishi tahsinga loyiq. Qolaversa, o'z kasbiga vijdonan yondashib, bermorni yaxshilashni bosh maqsad sanaydigan shifokorlar bu qutlug' an'anani klinika tashkilotchisi, fidoyi inson Azamat Shamsiyevdan o'rnashishiga yotqizilishi.

– Shu o'rinda Azamat Shamsiyev haqidagi ikki og'iz gap: kishi klinikaning tashkili qilib, yigirma uch yil boshqardi, o'n olti yil Samarqand davlat tibbiyot institutiga rektor bo'ldi. Bolalar xirurgiyasi bo'yicha qo'yilmaydi. Kasalxonaga yotqizilgan bermorni choyshab-yostiqlar kraxmallanib, qadoqlangan holatda beriladi. Bemornlar yotadigan xonalarni boshqa kasalxonalarдан qarqli o'laroq bir kunda besh mahal tozalanadi. Klinikadagi tartib-inti-

zomning shaxsan bosh shifokorning qat'iy kuza-tuvida turishi bermordarda ham tozalikka riyo qilish ko'nikmasini hosil qiladi.

Biz davalonishda bo'lgan bermornlar bilan suhbatlashib, shunga amin bo'ldik.

Husnova ISOQULOVA, Jizzax viloyati, Jizzax shahridan kelgan bermorning onasi:

– O'qilimiz 26 aprel kuni ehtiyojsizlik tufayli mashinani yuvish uchun ishlatalidigan shampunni ichib qo'yan. Uni yigirma kun Jizzaxda – markaziy kasalxonada davolashdi. Bolani butunlay tulzaldi, deb javob berishdi. Ammo uya borishimiz bilan dardi qaytalab, suv ham icholmay qoldi. Shundan so'ng uni Samarcandga olib keldik. Shifoxonada bizga zdulik bilan tibbiy yordam ko'satishdi. Hozir, mana, o'g'lim bernalol ovqat yeyati. Shifokorlardan minnatdor bo'lib, ularni duo qilib o'tribimiz. Bu yerda barcha xizmatlar tekin ekan. Oshxona-yu palatalarning pokiza, sarishaligini atymaysizmi...

Sohiba NURIDDINOVA, Samarqand viloyati, Paxtach tumanidan kelgan bermoring onasi:

– Qizim uch yosha. Ehtiyojsizlik qilibmiz, qozon yuvadigan "azelet" ichib qo'yibdi. Jonholatda Toshkentga olib bordik. Bir xirurg 20 million xarajat qilasiz", dedi. Bizda buncha pul yo'q edi. Keyin tanishlarning maslahatiga ko'ra bu yerga keldik. Darrov davolashga tushishdi. Qizimning ahvoli judayam o'g'ir edi. Tez o'nglyapti, Xudoga shukur. Hech qanday xarajatga hojat bo'lmadni. Shunday sharoitlarni yaratib qo'yan davlatning rahmat, Prezidentimza tashkurr. Shifokorlardan minnatdormiz.

Temurbek TEMIROV, Qashqadaryo viloyati, Qarshi shahridan kelgan bermor:

– O'pkamda exinokok bor ekan. Yarim litr dan ko'proq deyishdi pufakda yig'ilgan suyuqlikni. Endoskopik apparat bilan olib tashlashdi. Badanimning uchtagina joyida sezilar-sezilmas teshikcha bor xolos, tig'izi yo'q. Ahvolim yaxshi hozir. Juda yaxshi qarashyapti. Ertalabki muolajalarim sababli nonustaga ulgurmayman. Yeguliklarni olib, o'rab qo'yishadi. Hamma-hammasi yaxshi bu yerda.

Ha, Konstitutsiyamizda o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan bolalarga tibbiy xizmatlar bepul deb belgilab qo'yilgan. Ammo davlat byudjetidan kasallar uchun ajratilgan yetarli miqdordagi mablag'lar hamma kasalxonalarda ham to'g'ri taqsimlangan deb bo'lmaydi. Klinikada shu jihatarga jiddiy e'tibor qaratilishi tahsinga loyiq. Qolaversa, o'z kasbiga vijdonan yondashib, bermorni yaxshilashni bosh maqsad sanaydigan shifokorlar bu qutlug' an'anani klinika tashkilotchisi, fidoyi inson Azamat Shamsiyevdan o'rnashishiga yotqizilishi.

Shu o'rinda Azamat Shamsiyev haqidagi ikki og'iz gap: kishi klinikaning tashkili qilib, yigirma uch yil boshqardi, o'n olti yil Samarqand davlat tibbiyot institutiga rektor bo'ldi. Bolalar xirurgiyasi bo'yicha qo'yilmaydi. Kasal

"NOMI QORAQALPOQ ELLARIM BORDIR..."

Boshlanishi 1-sahifada.

Qadim-qadimdan xalqimiz bilan qon-qardosh, qo'ni-qo'shi bo'lib yashab kelayotgan qoraqalpoq xalqining ulkan shoiri barchamiz uchun birday aziz, albatta. Bundan qariyb ikki asr muqaddam qoraqalpoqlarning ko'ngil dardini she'rga solgan shoir she'rulari hali shu kunga dovr el og'zidan tushmaydi.

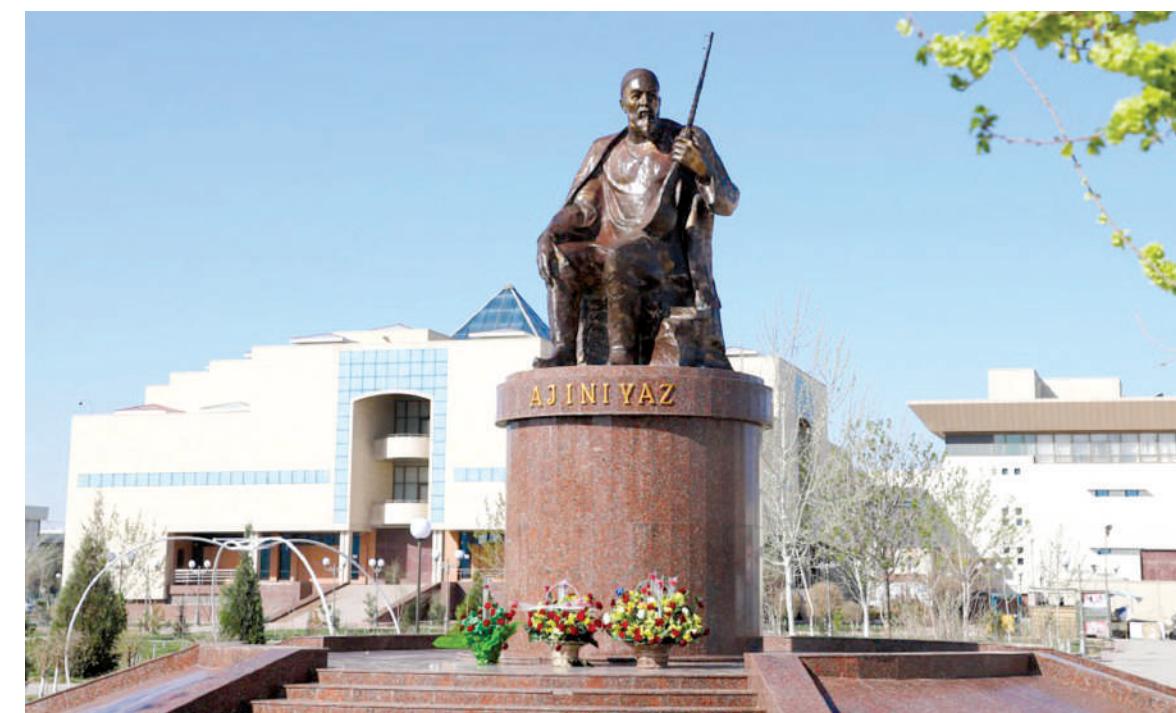
Kuni kecha O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Atoqli qoraqalpoq shoiri va mutafakkiri Ajiniyoq Qo'siboy o'g'li tavalludining 200 yilligini keng nishonlash to'grisida"-gi qarori e'loni qilingani mamlakatimiz adabiy hayotida muhim voqevo bo'di.

Jamiki abadiyot muhiblari Ajiniyoq ijodiga har yili qayta nazar solishadi, she'rularini takror o'qishadi. Muhibi, shoirning she'rulari vositasida bir inson qalbi misolida qoraqalpoq xalqining ma'naviy-adabiy tafakkuridan boxabar bo'lishadi.

Hamma zamonlarda iste'dodli odamni el dardi qo'liga qalam tutqazgan va shundan xalqchil shoirlari bunyod bo'lgan. "Aytam ado bo'mmas dardlarim bordir", degan shoir bobo yana bir she'rida yozildi:

*"Kimga aytay arz-u holim,
Ko'ngilda ko'p qiyil-u qolim,
O'tgan umrim – zahr-u bolim,
Totli bo'lur, totsiz bo'lur..."*

Bu – birgina insonning dardi, o'tgan umri haqidagi oddiy so'zi emas. Bunday o'rinda chikamak xalq shoiri qaysidir darajada ijtimoiyalashadi. O'z davri odamlarining qalbi ifodachisi o'laroq maydonga chiqadi. Shunga ko'ra Ajiniyoq she'rlerida chin ma'noda qoraqalpoqlarning o'tmishi, zamini, urug' va qavmlari ga doir tarixi ham o'z aksini topgan. Shuning uchun shoir she'rlerida turli toponimik nomlar, qoraqalpoq millati etnosiga tegishli tushunchalar ko'p uchraydi. Ayni damda shoirning she'riy misrlarida takrorlanadigan qitay, qip-

choq, kenagas, ochamayli, mang'it kabi atamalarning mazmun-mohiyatini anglesh uchun turkiy qavmlar tarixini, etnografiyasini bilish lozim, albatta. Shoirning she'rlerida keng yaylovlari nafasi keladi, sahro falsafasi jonlanadi; bir zamonlarda "jonivorlarga makon bo'lgan ko'llar" ko'z oldimizda gavdalananadi.

Ajiniyoqshunoslar shoirning "Bo'zatov" dostoni tarixiy qimmatiga ega ekanini ta'kidlashadi. Zotan, bu ulkan asar o'z davrinning muayyan ziddiyatlari hodisalarini bilan bog'liq.

*"Yo'q edim, bor bo'ldim, kamolga keldim,
Arabiy ot minib, davronlar surdim,
Noningni ko'p yedim, rohating ko'rдim,
Xo'sh, omon bo', qolding endi, Bo'zatov".*

Shoir boshqa ellarga bosh olib ketar ekan, "Xo'sh, omon bo', qolding endi, Bo'zatov", deb bejiz bo'zlamaydi. Zero, bu faqat shoirning emas, balki xalqining ham

dardi edi. Elparvar shoir xalq dardini abadiyatga muhradli; uning orzu-umidlarini dildan kuyladi. Ajiniyoq she'rlerida yuksak insoniy fazilatlar, mardlik, sadoqat, go'zallik, va'daga vafo qadranganadi. Shu kabi adabiy didaktik mavzular bilan shoir she'riyati bevosita mumtoz Sharq adabiyoti bilan hamohanglik kash etadi.

"Yol'on so'zni ishontirib aytman, To'g'ri yo'ldan bosh ketsa ham qaytman, Nomahramni sira yo'ldosh etman, Nomi qoraqalpoq ellsarim bordir".

To'g'rilik, haqqoniyat, or-nomus kabi ruhiy-ma'naviy mezonlar va xususan, o'z eli bilan faxrinish tuyg'usining badiyi ifodasi Ajiniyoq she'rleriga umrboqiylik baxsh etadi.

Bahodir KARIM,
professor

YOSH KUCH

Fao va tashabbuskor yoshlar hamisha hukumatimiz ardog'iда. Ularни qo'llab-quvvatlash, iste'dodini yuzaga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish bugun har doimigidan ham muhim. 30-iyun – Yoshlar kuni munosabati bilan mamalakatimiz rahbari bir qator faol va tashabbuskor yoshlarni mukofotladi. Ular qatorida Qoraqalpoq davlat universitetining 2-bosqich talabasi Gulayim Kuanishbayeva ham bor. Bu qizning shijoatiga, g'ayritiga qarab odam o'zi ulgurolmagan ishlar uchun yulab ketadi.

Hayot Gulayimni sinovlarga soldi. Imkoniyati cheklangan qizaloqning taqdidi risoladagidek kechmasligini o'ylash oila uchun og'riqli edi. Bir umr kimmindir ko'magida yashashi Gulayimni ham xijolatga qo'yardi. Ota-onasi oldida o'zini aybdor his qilar, ammo buni hech kimga sezdirmasdi.

– Oilada ikkinchil farzandman. Opam talaba. Onam ham, opam ham menin bu ahvolimiga o'zlarini aybdor deb bilayotganlarini sezaman. Biri "bu qizimni shunday dunyoga keltirdim", deb qayg'ursa, ikkinchisi "men yuraman-u, singlim yurolmaydi", deb ko'zini olib qochardi. Nega endi? Tug'ilmasligim ham mumkin edi, ammosi men borman. Fikrlayman, o'qiyman, idrok qilaman, qiziqishlarim ustida ishlayman. Ota-onamning ko'nglini ko'tarishga urinaman. Buni uddalay olaman.

Uni tinglar ekanman, inson tafakkurini va odamiylik qiyofasini asosan mutolaa belgilashini yana

ham chuqr anglayman. Ko'p kitob o'qigan odamgina shunday mulohazali, xotirjan va taqdirda rozi, insonparvar hamda hayotsevar bo'lishi mumkin. Gulayim bolaligidan gullarni, kapalaklarni kuzatishni yaxshi ko'rardi. Adabiyotni sevardi. She'riyati joni dili edi. Ertaksiz uxlamasdi.

– Ijdorlik menga onadan o'tgan. Yozganlari menga juda yoqadi. Birinchi ustozim ham – onam. Bolaligimda sochlarimni tarab o'tirib, menga ertaklar, she'rler, hikoyalari aytib berardi. Hech qachon urishmas, ko'nglimi og'ritmasdi. Besh yoshimdan o'qisiga intildim. Opam maktebda o'zlashtirgalarini menga ham o'rgataradi. Unga havas qilib o'qishni, sanashni o'rgandim. Qancha she'rlerini tengma-teng yodlaganmiz. Hikoyalari, ertaklar mazmuni yodimda qolardi. Shunga bo'sa kerak, birinchi sindayog qichik hikoyalari yoza boshladim.

Kitoblar – ulkan mo'jiza. Ularning ichida kichkina tashvishlar ko'rinnay qoladi. Juda yoshligim dan kitoblar o'qishni yaxshi ko'rardim. Onam menga doimo kitob sovg'a qilardi. Bir necha marta

"Yosh kitobxon" tanlovida ishtiroy etdim. Bu maydonda o'zingin sinab ko'rish shu qadar yoqimli, g'ururlik, buni so'z bilan aytib berolmayman. Qaysi bosqichga yetib kelmayin, men kitobxonlik tanlovlardan faqat hayot darsini oldim.

– Yurtboshimiz tomonidan abadiyot sohasiga ko'rsatilayotgan

Gulayim. – "Shu romanni o'zing o'qib ko', ma'qul desang, tarjima qilarsan". Roman qiziqarli ekan, tarjima qilib jo'natgandim, muallif uni Chimkentda nashr ettirdi. Ana shunda ijodiy kuchimga ishonch paydo bo'ldi.

Hozirda Qoraqalpog'iston davlat universitetining Internet jurnalistikasi bo'limida tahsil olyapman. Talabalar qatorida ism-sharifim, o'z o'rnim borligidan baxtiyormani. Kelajakda tarjimonlik bilan jiddiy shug'ullanib, qoraqalpoq va o'zbek tilidagi badiiy asarlarni har ikkala xalqqa tanishtrimoqchiman. Jurnalist sifatida ham xalqimga chin dildan xizmat qilishni istayman.

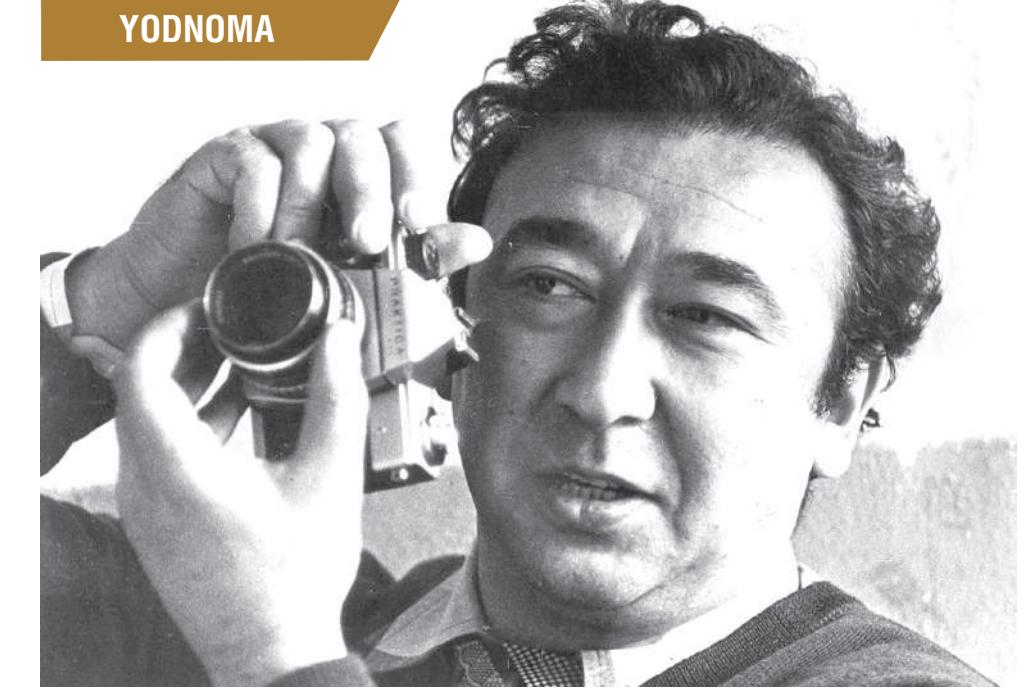
Gulayim Kuanishbayeva Qirg'iziston Yozuvchilari uyuşmasi, "Turkiy olam" hamda Dunyo tariantillari ittifoqlari a'zosi. Yaqinda Olmaota shahrida o'tkazilgan "Turkiy olam" yozuvchilarining III xalqaro qurultoyida ishtirok etdi. Yozganlari ingлиз tiliga tarjima qilinmoqda.

– Ijod – mening qanotim. Qanot qoqib uchib yurgan odama yura olishing uncha ahamiyati ham yo'q. Hozircha uch kitobim nashrnga tayyor. Yurtboshimiz o'z qo'llari bilan menga davlat mukofotini topshirib, chin dildan qutlar ekan, u kishining bildigan yuksak ishonchi, ona xalqim ko'magida shu obod Vatanimiz ravnagi uchun bor imkoniyatimi ishga solaman deb o'zimga qat'iy so'z berdim. Hech qachon oldimga qo'yan ulug' maqsadlaridan chekinmayman, og'ishmayman.

Gulayim bilan suhbatlashayotib, undagi shijoat, intilish, favquollodda xotira, ko'tarinki kayfiyat, jo'shqinlik va qat'iyatga havasim keldi. Qahramonimiz yoshlarga, xususan, yosh qalamkashlarga berilayotgan imkoniyatiga yaratilgan sharoitlardan mana shunday unumli foydalanyapti. Siz-chi, aziz yoshlar!

Ma'mura ZOHIDOVA,
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi

YODNOMA

SURAT

"O'zbekiston madaniyati" gazetasida ish boshlaganimning dastlabki kungi edi. Bir kuni ayollar birligini qo'yib shu gazetada ishlaydigani Sodiq ismi yigitini maqtab ketishdi. Tabiiyki, hali ko'pchilikni yaxshi tanimaganim uchun gap kim haqida ketayotgani bilan qiziqdim. Shunda gazeta muxbirni Munira opa Sobirova "Ertaga ko'rasiz, juda kelishgan yigit, bizning suratkashimiz", dedilar. Ertasi kuni ishga borganimda xodimlar kulturbur, baland bo'uli, qirraburun, sochlari biroz jingalak yigit bilan qizg'in suhbatlashayotgandi. Bu o'sha suratkash ekan.

Bu – go'zal san'at, zero, ana shu daqiqalar hamisha odamlarni xursand qilaveradi".

O'sha kezlarda yetuk fotosuratchi sifatida nom qozongan Sodiq Mahkamov o'za ishlagan tahririyat jamoasi va u kishini yaqindan bilgan-tanigan odamlar o'tsida kamtarligi, kamsuqumligi, muomala madaniyati bilan ham ajralib turardi. Bu insonning ham bir surati bitta xabar yo maqolaga teng edi. Suratlarda rassom va yozuvchining mahorati uyg'unlashib ketardi. Shu o'rinda "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida uzoq yillardan bosh muharbir bo'lib ishlagan Ahmadjon Meliboyevning qahramonimiz haqidagi fikrlari e'tiborga loyiq: "Sodiq Mahkamovning mahorati shunda ediki, u portret chizuvchi rassom kabi suratga olinayotgan kishining muhim "nuqta"sinı topa olardi. Tabiiy nigohi, tabiiy holati, tabiiy o'zligini ko'rsatishga harakat qildi. Va bunga erishardi ham. Uning suratlarida soxtalik yo'q, hayotning naq o'zi bor".

Navqiron 17 yoshida gazetaga ishga kelgan Sodiq Mahkamov ushbu sohadaga

qariyb yarim asr barakali ijod qildi. Milliy jurnalistikamiz rivojiga qo'shgan hissasi munosib taqdirlanib, "O'zbekistonda xizmat ko'sratgan jurnalist" faxriy unvoniga sazovor bo'ldi.

Sodiq aka tasmalarga muhrlagan taniqli yozuvchi-shoirlar, mashhur san'atkorlar, ijodkorlar, oddiy zamondoshlarimizning qiyofalari, yurtimiz manzaralari fikrimiz daliidir.

Mohir suratkashning qahramonlari orasida Gafur Gulom, Yusufjon Hamdam, Maqsud Qoriyev, Oybek va Zarifa Saidnosirova, Abdulla Qahhor, Mirtemir, Zulfiya, Sharof Rashidov, Asqad Muxtor, Said Ahmad, Habibi, Shukur Burhon, Komil Yashin, Sora Eshonto-rayeva, Nabi Rahimov, Rahmat Fayziy, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov kabi o'sha davrdagi deyarli barcha mashhurlar u taniqlilarini ko'rish mumkin.

Bir so'z bilan aytganda, Sodiq akaning suratlar har qanday maqola-yu suhbatga, reportajga, oddiyigina xabarha ham "jon kiritib" yuborardi. Ustaning suratlar faqat o'zi ishlaydigani nashrdagina emas, turli gaza-jurnallarning birinchi sahifasida tez-tez bosilib turardi. U kishi foto olamida san'at yaratishdan charchamasdi. Sodiq akaning "Umrim mazmuni" nomli xotira kitobidan o'ren oltan quyidagi fikrlarda uning fotografiya san'atiga munosabati ixcham va lo'nda tarzda o'z ifodasini topgan: "Foto-grafiya bu – ummon, chek-chergarasi yo'q fazo. Bizgacha ham fotografa o'z san'atlari bilan mo'jizalar yaratishgan... Fotografiya – bepoyon san'at, unda soniyalarining, daqiqalarning mingdan biri aks etadi.

Darraqiqat, taniqli fotojurnalist, ajoyib inson Sodiq Mahkamov ibratli hayot yo'lini bosib o'tdi. Bu insonning chap qo'liida fotoapparat tutib, o'ng qo'lini ko'ksiga qo'yan mayin tabassumli yorug' siymosi barchamizning xotiramizda bir umrga muhrlanib qolgan.

Gulchehra UMAROVA

BUXORO AMIRINING TAHIDI

1917-yil 7-aprel. Buxoro.

Odamlarning yuz-ko'zi qo'rquv va tahlika tumaniga o'ralgandi. Osmonni qoraga burkagan bulutlar hamda allaqayerlardadir burqsiyotgan tutun tez orada mudhish bir voqelik ro'y berishini basharat qilayotgandek.

Shaharda qadimchilar va jadidlar o'tasida tortishuvlari, iltiflofiy ziddiyatlar xufyona avj olgan, amir ikki o't orasida nima qilarini bilolmay halak, kunora gunohkor deb topilganlar omma oldida sazoyi qilinib, boshi tanasidan judo qilin, kiyimi yirtilib, orqa badanining terisi tililib ketguncha savalanardi.

Dumaloq mis gardishli ko'zoynak taqqan, o'rtal bo'yli, sersoqol, boshiga jigarrang salla o'ragan, egniga girdi bo'ylab qizil rangdagi chiroz yogurtirigan yashil beqasam to'nli 42-43 yoshlardagi bir kishi – Mahmudxo'ja Buxoroning baland minoralariga termilgan ko'yixayol surib o'tiribdi.

U o'zining keyingi ikki kun ichida qilgan ishlarni bir-bir sarhisob qilib chiqmoqda. Xayolidan Buxoro amiri rus konsuli Miller bilan kelishib, mamlakatda o'zgarishlar qilish uchun manifest e'lon qilishga qaror qilishi, isyon ko'tarilmasi uchun Samarqandga maktub yuborilishi va shu maktubga asosan Chartuyev, Gartsfild, mulla Haydarbek, Isohorov va o'zining Buxoroga jo'natilishi bir-bir o'tdi.

Keyin vokzalda shaxsan rus konsuli Millerning o'zi kutib oldi va manifestni o'qitib, fikrini so'radi, so'roqqa tutib, tahdid qildi... Bu ishlardan uning ko'ngli biroz xijil tordi.

Bir necha soat muqaddam Rahimxoniy mehmonxonasida manifest e'lon qilinganidan so'ng amir ham barcha ila qo'l berib ko'rshib, salla va chopon kiyigan uch musulmon bilan salomlashishni lozim topmaganini eslab, buni ham yomonlikka yo'ysi. U go'yo o'pqonning o'tasiga tushib qolgandek edi.

Mahmudxo'ja minora tepasiga in qurban laylakni mahzun kuzatdi. Keyin unga mahliyo bo'lib qoldi. "Shu laylak ham mendan baxtiyor", deb xayol qildi u.

Hamrohi Mulla Haydarbek kelib, uni saroya chaqirishganini aytganida yuragi shuv etib ketdi. Ketayotib, hozir uni nima deb so'roqqa tutishlarini, o'zi nima deyishini taxminan chamalab bordi. Arkning orqa tarafida panjaralar orasida sulayib yotgan mahbuslarga ko'zi tushi. Amir oxtonasidan chiqayotgan axlat maxsus quvurlar orqali ularning boshidan quyilardi.

Qo'lansa hid ko'ngilni behuzur qiladi. Mahbuslar allaqachon bu ko'rgulikka ko'nikkan shekilli, barchasi beparvo, o'tgan-ketganga mahzun va loqayd temiladi.

Mahmudxo'ja g'ijinib ketdi. Ba'zi birlariga termilib, ularning ko'zlaridagi mungdan ma'yus tortdi. Battar ezildi. Minglab mahbuslar bitxona va kanaxonalarda o'limini kutib yotishibdi. "Ular nahotki, shunchalik beshafqat qismatga mahkum gunohkorlar bo'lsa?" deb o'yildi.

Mahmudxo'ja mahbuslarga qaramaslikka intilib, ulardan ko'zlarini olib qochdi. Shu topda bundan anche yillar oldin bo'lgan voqealarni xotirladi. Umri imom-xatiblik bilan o'tgan otasi Sultanxo'ja vafot etayotib, hayotining so'nggi soniyalarida unga avlodlari zimasiga buyuk vazifa yuklatilgani va allaqanday xazinaning siri haqida so'zlandi. Otasi zo'rg'a nafas olar, aftidan uning qat'iyatiga biroz shubha qilayotgandek edi.

Padari buzrukrori xazina sirining ni-hoyatda maxfiyligini, uni faqat millat, yurt zavolga yuz tutmog'i tayin bir paytda ishlatalish, o'shanda ham ulusning eng ishonchli zabardast o'g'loniga berish va u xazinani faqat yurt ozodligi va fuqaro dasturxonasi to'kinligi yo'lida tasarruf etishi joizligi haqida qayta-qayta so'zlarkan, so'nggi lahzalarida "Sherdor" deyishga ulgurdi xolos. Mahmudxo'jaga cholning yostig'i tagida qolgan, u umr bo'y qo'li dan qo'yman eski bir kitob yodgorlik bo'lib qoldi.

Dastlab u otasi nima haqida gapir-gani, neni so'zlaganini unchalik idrok qilolmadi. U esankirab qolgandi. Boshiga tushgan bu musibat o'sha kezlarda qandaydir xazina to'grisida o'ylashiga izn bermasdi.

Keyinchalik taqdир hukmiga ko'nikib, o'zini biroz qo'liga olgach, qiblagohining so'nggi lahzalaridagi holati va gaplari-xotirlarkan, ko'nglida allanechuk alag'dalik paydo bo'ldi. Padarining so'nggi vasiyatini qanday qilib bo'lsa ham bajarmogi lozim edi. Keyingi yillarda umrini asosan o'qish-o'rganishga sarf etdi.

Samarqandda, Buxoroda tahsil oldi. Zamona-sining buyuk insonlari suhbatiga musharraf bo'ldi. Sharq mamlakatlari, Peterburg, Moskva shaharlariga sayohatlar qildi. Ammo bir lahza ham zimmasidagi mas'uliyatni unutmadi. Izlandi va xazina yashirilgan joyini taxminan bo'lsa-da aniqladi.

– Mufti hazratlari, – amir biroz sukut saqlab, yana so'zida davom etdi, – Rusiyada bo'lgan fevral inqilobi hammamizni shoshirib qo'ysi. Taxt egasi Romanovlar sulolasi yiqitildi. Oxirgi hukmdor Nikolay II taxtdan voz kechdi. Bunday bo'lismi kim ham o'yabdi, deysiz? Fikri ojizimizcha, Kerenskiy boshliq muvaqqat hukumatning ustunlariga ham darz yetajak. Qolaversa, shu kunlarda birodaringiz Munavvar qori hazratlari Toshkentda "Sho'royi islomiya"-ning qurultoyini chaqirmish. Meni aytdi dersiz, katta bir xunrezlik bo'lishi tayin. Bunday vaziyati kamina Buxoroga chetdan isyon oralamog'ini istamayen.

– Kaltafahm qilingizni ma'zur tuting, amirim.

– Xo'p. Endi bu gaplarni qo'yaylik. Sizni nega hamrohlarigizdan ayurub, bu yerga chaqirtinganimizni fahm etgan bo'lsangiz kerak?

Mahmudxo'ja bilmayman, degandek yelka qisish bilan kifoyalanmoqchi edi, biroq amirning o'tkir qarashiga bardoshi yetmadni.

– Qo'ying, hazratim, bu eski gaplarni. Barchamiz o'z farzimizni bajaraylik. Yoshlarni o'qitmoq bizning bo'ynimizdagagi qarz, ilm sababi izzati dunyo va sharofati oxiratdir. Siz shu yurtning boshi bo'lub, farzandlarimizga dunyo eshilklarini ochib bering. Xalqni zulukdek so'rib kelayotgan bosqinchilarini quvib solmoqqa qaror bering.

– Mahmudxo'ja, – amirning qahrili tovushi yangradi, – biz sizdan boshqa narsani so'radik. Ulus orasida "Amiri ma'sum" nomi ila mashhur bo'lgan bobokaloni, mang'itlar sulolasining a'losi Amir Shohmurod sizning bobongiz qori Niyozo'jani Organjan Samarqanda olib kelgani, umrining so'ngida esa 22 yoshli o'g'li Amir Sayyid Haydarga inonmay, xazina haqidagi sirni o'ziday xudojo'y qori Niyozo'jaga ishonganini bilurmiz.

– Baytul mol bo'shab qoldimi, a'lo hazratlari? – Mahmudxo'ja ters gapir-moqqa chog'langan bo'lsa-da, keyin biroz sukut saqlab, yanada mahzun-

Inomjon ABDINAZAROV

***

Mahmudxo'jani amirning huzuriga olib kirishdi. Zarbof to'nda, taxtda savlat to'kib o'tirgan Amir Sayid Olimxon anchagini semirgan va bundan aziyat chekayotgani yuz-ko'zidan bilinib turardi.

Saroyda undan tashqari Nasrulla Qushbegi, amirning kuyovi Asatullo Guvanor Organji, negadir xalq orasida "Jalolbek" laqabi bilan tanilgan bosh xazinabon Imomqul bor edi. Mahmudxo'ja hukmdorga ta'zim qilib, salom berdi.

– Vaalaykum assalom, keling Mahmudxo'ja, – amir unga joy ko'sratdi. Taxt sohibining ko'zlarida ayyorona tabassum zuhur bo'ldi.

– Qulluq, amirim, davlatingizni Alloh taolo bundan ham ziyoda qilg'ay.

– Nafaslarini muborak, insholloh. Suhbatingizga anchadan beri chanqoqligimiz bor edi.

– Ko'p xayrli ishlarni boshlabsiz, Buxoroda keng bir islohoti sha'riya joriy etmoq qaroringizni qutlayman. A'lo hazratning bu baxshishi shohonalari, albatta, xaloyiqning taraqqiy va osoyishiga sabab bo'ur. Lekin... mug'loq sur'atda Samarcand xalqining Buxoroga fasod nashr qilmoqlaridan xavfsiramog'ingizga sabab yo'q edi, deb o'layaman. Kamina endilikdagi sobiq Turkiston gubernatori Kuropatkinga bul xususindagi murojaatingiz va uning Samarcand voliysiga xavf qo'z'oln ehtimoli yuzasindan yozgan xatlarini nazarda tutmoqdaman.

– Janob Miller kaminani vagonda an-chayin bo'Imag'ur gaplar bilan so'roqqa tutdi. Hazratim, shuni nazarda tutayotgan bo'lsangiz, bu gumrohlikdan o'zga narsa emas.

– Gumrohlik deyursizmi? – amirning ovozi shiddatli tus oldi. – Bu talab, bu bizning talabimizdur. Ayting, bizning buyuk ganjinamiz qayerga yashirilgan?

– Janob Miller ham menga shunday tahdid qildi, – dedi u behol tovushda.

Savol-javobga Nasrulla Qushbegi ham aralashdi:

– Bizni aldash mumkin emas. Ulug'-bek Mirzo shogirdlari tomonidan yoshurilgan Sohibqiron Temur xazinasining sizdaligini bilurimiz. Tovlanmoqni bas qiling. Yoki yozgan "Padarkush" dramangizing nomi nimaga ishora qilishini, chiqarturgan "Oyina" jurnalizingizning birinchi soni muqovasini nega Sherdor madrasasini peshtoqidagi suvrat bilan bezaganingiz va Xo'qandboy Abduxoliq o'g'li, soatchi Badriddinlar bilan qidiruv ishlari olib borganingizni eslataylikmi?

Yoinki Turkiston xaritasini tuzib bos-madan chiqqarganingiz, jug'rofiyaga oid asarlar bitganingiz aslida ne maqsadni ko'zlaganidandan darak bermasmi? Farg'onalik ulamochilar bilan ham bog'lanib, bu masalada fikrashganingiz bizga ma'lum.

Mahmudxo'janing oyoqlaridan mador qochdi.

lashdi. – Amirim, siz adashayotganingizga kafilmen. Xohlangu 'olduring, xohlangu so'ying, jonim sizga nisor o'lsin. Baski, o'zim bilmagan narsam haqinda gapiramagin nojoiz. Tasarrufimda bo'lmaganini sizga berolmasman, deb qo'rqaman.

Ulamochilarga kelsak, ular ham begona emas, shu jafokash xalqning botir o'g'lonlari. Ular bilan turli xil sabablar bilan uchrashganim, yurt ozodligi yuzasidan aloqada bo'lganimiz rost. Buning sababi – maqsadimiz mushtarakligidur.

– Maqsadimiz mushtarakligi? – Amir qah-qah otib kuldii. Keyin ovoziga yana qahr indi:

– Bizning maqsadimiz-chi? Biz ona tuprog'imizdan bosqinchilarini quvib solishni istamaymizmi? Zotan, bu zaminda bunga salohiyati ham, qadrati ham yet-guvchi inson yolg'iz biz emasmi? Baski, xazina ham saltanat egasida bo'lmog'i lozimdir. Kerak bo'lsa, bugunoq Sherdorning kulini ko'kka sovurman. Kerak bo'lsa, Samarcandiyoqurman, lekin alhol xazinani sizdan olurman. Yaxshilikcha uni menga bering, men xalqqa qaytarman.

Mahmudxo'ja xazina menda emas, deyish bilan o'zini oqlay olmasligini fahmladi. Shu bois siplik bilan so'zida davom etdi. Uning maqsadi amiriga ta'sir etmoq, ojiz joyidan tutmoq edi.

– Amirim, siyosat bir buzuq xotin kabidir. Hech bir davlat o'z-o'zidan mustamlakasini bo'shatmoqni istamas. Tarix ingroqlariga qulqo tuting. Buxoro taxtida mang'itlardan burun ashtarxoniyalar, shayboniyalar, temuriyalar, chig'atoylar, saljuqiyalar, g'aznaviyilar, somoniylar... hukmronlik qilishdi. Hammasi oxir-oqibat tanazzulga yuz tutdi. Boisini hech o'yab ko'rganmisiz? Hazrati oliylari, ko'ryapsizmi, saltanatlar ham, shaxslar ham muqim emas. Lekin raiyatga qilingan yakshilik abadul-abad qolajak. Siz buyuk sulola farzandisiz. Bu suloladan ma'sumlar ham chiqqan, qasoblar ham. Amirim, bu ikki xislat sizning tomirlaringizda ham jo'sh urmoqda. Ma'sumlikni fuqarolarigizga, qassoblikni dushmanlarga ko'sratising.

– Dushmanni yakson etishga qudratimiz yetur.

Mahmudxo'janing lablariga istehzo-sizib chiqdi.

– Bir paytlar bobokaloningiz, qabrлari nurga to'lgur Amir Muzaffarxon ham oq otda Peterburgga kirib boraman, degan ekanlar...

– Haddingizni biling! – amirning qahrili ovozi saroya aks sado berdi.

Mahmudxo'ja unga e'tibor bermay so'zida davom etdi.

– Amirim, o'zingizni chetdan kuza-tib ko'ring, bu nechog'li zavqli ekanini tuyasiz. Shunday muhim davlat ishlari qolib, siz mendan aslida yo'q narsani so'rab turishingiz joizmikin? Nahotki, shuncha katta davlat va behisob boyliklar egasi bo'lgan hukmdor bir faqirdan afsona boylikni tilab tursa?

Amir unga qattiq tikilib turardi.

– Bu nobakov qilingizning shakkok-ligini darig' tuting. Ammo siz hazratning hali e'lon etilmagan manifestingizni janob Millerning qo'lida ko'rdum. Buni sizning ojizligingiz deb tushunaylikmi yoki Rusiya konsulining tadbirkorligi debmi?

Amirning qoshlari chimrilib, ko'zlaridarg'azablikdan yondi, qo'llari mushtanib, yer tepindi. Keyin bordan bo'shashdi.

– Tilingizga ehtiyyot bo'ling, Behbudiy hazratlari... Bo'yningizdag'i boshingiz or-tiqchilik qilmoqda, degan ehtimolim bor! Biz, albatta, bosqinchilarini yurtimiz sarhadlaridan quvib chiqarurmiz, inshooloh. Men sizga buni va'da beraman.

– Hazratim, maylimi, sizga rivoyat so'zlasam?

Amir ixtiyorsiz bosh irg'adi.

– Qadim zamonda chin muzofotida Chung'ichin degan zot bo'lgan ekan. U sayohat qilib yurib, adashib, qabristonga kirib qolibdi. Qarasa, bir mozorning yonida yosh xotin qo'lida yelpig'ich bilan yelpib turidi. Chung'ichin yosh bonudan bu ajib harakatining sababini so'rabdi. Xotin qizaribdi, bo'zaribdi, boshini egib olibdi, ammo zinhor bir so'z demabdi.

Shunda o'sha yerdan o'tib ketayotgan bir juvon sayyohga oq yelpig'ichli ayol haqida gapirib beribdi. "Qabr kanorinda ko'rganingiz Lu ismli xonimdir, – debdi u. – Xonim hozir erining mozorini yelpiyapti. Buning sababi, Lu xonim turmush o'rtog'ining joni uzilayotganda undan so'ng yashamayajagini, yashasa ham boshqa birovning xotini bo'lmoga aslo ro'yi rizo ko'rsatmasligini aytadi. Ammo eri: "Bonu, bunday ahd etmang, faqat mozorim ustidagi tufqoq qurigunga qadar mani unutmaslikka ahd etsangiz kifoya", deydi. Lu xonim buning uchun mahkam ahd etadi. Ammo yostiqdoshining vafotidan uch kun o'tmay, ta'ziyaga kelgan yosh yigitni yoqtirib qoladi. Yigit ham unga ko'nglini ochadi. Shundan buyon bu ayol yelpig'ich olib, eri qabrining tufqoq'ini quritmak va yosh yigit bilan tezroq birga bo'lmak harakatida".

Oraga bir muddat o'ng'aysiz sukat cho'kdi.

– Amirim, siz meni qo'rjitanan deb zahmat chekmang, – dedi Behbudiy dadil ohangda. – Xudoyimning bizga yuboraturg'on o'lumiga doim muntazirman. Har holda o'lim birdur, ikki ermas.

– Siz bilmaysiz, – Amir Olimxon ham chiqur so'lish oldi. – Men ilmatni o'ylaymaydur, deb xayol qilasizmi? Sizni ham qirimlarning G'aspiralisini, qozon tatarlarning Qayum Nosiriysi, usmonli tur

TARIX VA TAQDIR

Mamlakatimizda XX asrning boshida millatimiz ravnaqni yo'li da fidoyilik ko'rsatgan taraqqiyat parvar ajdodlarimizning ilg'or g'oya va qarashlarini tadqiq etish, Turkiston jadidlarining milliy davlatchilik rivojidagi o'rni va rolini o'rganish borasi da keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevning "Jadidlar merozi davlat muzeini tashkil etish to'g'risida" qarori qabul qilingdi. Aynan Buxoro shahridagi tarixiy maskan – Xo'ja Gulrez ko'chasi da joylashgan Hovli Poyon majmuasida "Jadidlar merozi davlat muzeysi" tashkil etilishi bejiz emas. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad "Jadidlar merozi davlat muzeysi"ni tashkil qilish orqali o'zbek

yoshlariga ma'rifatparvar jadid otobobolarimizning boy merosini o'rgatib, Vatanimiz va jahon tarixidagi muhim o'rni va ahamiyatini, milliy istiqolimizning ma'nnaviy asoslarini yaratishdagi hissisi va fidoyiliklарini haqqoniy yorish hamda xalqimizga keng targ'ib qilishdir.

Shu nuqtayi nazardan jadidlik harakati vakillari hayoti va faoliyatini arxiv manbalidagi yangi ma'lumotlar asosida o'rganishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Turkiston, Xorazm qatori Buxoro hududlarida shakllangan jadidlik harakati vakillaridan bir qator davlat arboblari yetishib chiqdi. "Bu ko'hna yurtda tug'ilib ijod qilgan Ahmad Donish, Abdurauf Fitrat, Fayzulla Xo'jayev,

Fayzulla Xo'jayev otasidan qolgan boylikni yangi usul maktablari ochish va "Yosh buxoroliklar" partiyasining siyosiy faoliyatini moddiy qo'llab-quvvatlashga sarfladi. Buxoro Xalq Sovet Respublikasi tashkii qilingandan so'ng barcha sohalarda o'zgarishlar yuz bera boshladi. Qisqa muddat ichida Buxoroda demokratik islohotlar joriy qilindi. Hukumat siyosatining muhim yo'nalishi bo'lgan aholi maishiy turmushini yaxshilash bilan bog'liq ishlar shaharsozlik

Sadriddin Ayniy singari ko'plab ma'rifat fidoyilarining ibratlari hayoti bugungi kunida ham yurtimizda yangi jamiyat barpo etish, barkamol avlodni tarbiyalash, ma'nnaviyatimizni yuksaltirishda bizga beqiyos kuch bag'ishlab kelmoqda".

Sobiq sovet ittifoqi davrida bir qator o'zbek ma'rifatparvarlari va taraqqiyatparvarlari milliy davlatchilikni barpo etish yo'llidagi xatti-harakatlari uchun qataq'on qurbaniga aylandi. Ular qatorida 13 yil O'zbekiston SSR hukumatini boshqargan Fayzulla Xo'jayev ham millat taraqqiyoti

madaniyatining rivojanishiga ham turki bo'ldi. Hukumat Buxoro ko'chalariga tosh yotqizish, transport yo'llarini tartibga keltirish borasida bir qator tadbirlarni amalga oshirdi.

Fayzulla Xo'jayevning yangi usul maktablari ochish uchun qilgan ishlari uning ma'rifatparvarlik va ilm-fan taraqqiyotiga qaratilgan asosiy faoliyatlaridan bividir. O'sha davrning jadidlik harakati tarafdarlari sifatida Xo'jayev va uning hamfikrlari an'anaviy ta'lim tizimini zamon bilan hamnafas etish, yosh avlodni yangi ilmiy va madaniy bilimlar bilan qurollantirish maqsadida jiddiy ishlar olib bordi.

Buxoro ijtimoiy infratuzilmasini yo'la qo'yish maqsadida Berlin va Moskva shaharlardan tibbiy jihozlar keltililib, shifoxonada rentgen qiluvchi, ko'z kasalliklari davolochchi va boshqa yangi tibbiy xonalar tashkil qilinadi. Fayzulla Xo'jayev asos solgan yangi maktablar an'anaviy madrasalar bilan ta'lim metodlari va yo'nalishlari jihatidan farqlanar edi. Jumladan, ularda zamonaviy fanlar, xorijiy tillar hamda fanlarni o'qitishning yangi pedagogik usullari joriy etilgandi.

Fayzulla Xo'jayevning ushbu faoliyatini naqaqtan ta'lim sohasiga yangilik kiritish, balki milliy uyg'onish va siyosiy mustaqillikni qo'llab-quvvatlashga ham xizmat qilgan. U o'z faoliyati orqali O'zbekistonning ijtimoiy-madaniy hayotidagi muhim o'zgarishlarga turki berib, bu boradagi tashabbuslari bilan yanada tanildi. Yangi maktablarining tashkil etilishi naqaqtan o'quvchilar, balki o'quvchilar va ma'rifatchilar uchun ham zamonaviy bilim olish, o'z sohasida malaka oshirish imkoniyatlarini yaratdi. Ayni ta'lim islohotlariда Abdurauf Fitratning ham hissasi katta edi. Fayzulla Xo'jayevning taklifi bilan Toshkentda pedagogik va ijodiya faoliyat bilan qizig'in shug'ullanayotgan Abdurauf Fitrat Buxoroga keladi. Buxoro xalq dorifununi ochilishi to'g'risida tarixiy qaror qabul qilindi.

Ma'lumki, mamlakat uchun oliy ma'lumoti mutaxassislar zarur edi. Yangi ochilgan Toshkentdag'i Turkiston davlat universitetidan esa Munavvar qori Abdurashidxonov boshchiligidagi o'zbek o'quvchilarini siqb chiqarilgan, mahalliy yoshlar uchun turli-tuman to'siqlar avjiga chiqmoqda edi. Shunday tahdidli davrda ma'rifatparvarlar birlashib, Toshkentda "Ko'mak", Buxoro Xalq jumhuriyatini yaxshilash bilan bog'liq ishlar shaharsozlik

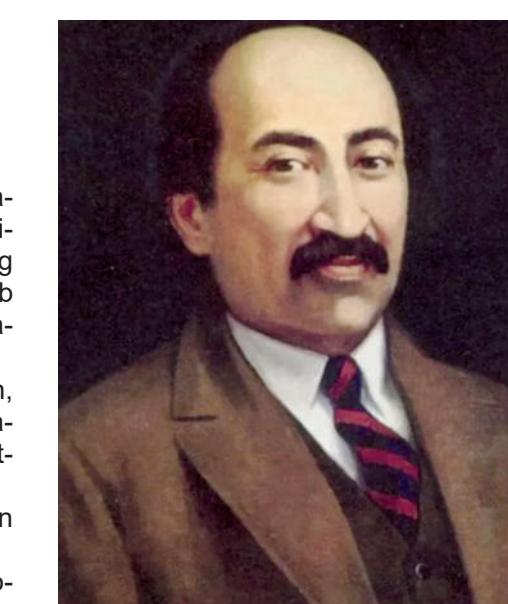
homiyligida ellikdan ortiq, iqtidorli yoshlarni Germaniyaga o'qishga yubordilar. Bu ezgu tashabbusning boshida Munavvar qori Abdurashidxonov, Abdurauf Fitrat, ayniqsa, Fayzulla Xo'jayev jonbozlik ko'rsatgan edi.

Fayzulla Xo'jayevning yangi usul maktablari ochish uchun qilgan ishlari uning ma'rifatparvarlik va ilm-fan taraqqiyotiga qaratilgan asosiy faoliyatlaridan bividir. O'sha davrning jadidlik harakati tarafdarlari sifatida Xo'jayev va uning hamfikrlari an'anaviy ta'lim tizimini zamon bilan hamnafas etish, yosh avlodni yangi ilmiy va madaniy bilimlar bilan qurollantirish maqsadida jiddiy ishlar olib bordi.

Yirik siyosatchi va davlat arbobi nomini abadiylashtirish uchun u istiqomat qilgan uuga Vazirlar Mahkamasining "2017-2027-yillarda qayta tashkil etiladigan davlat muzeylari to'g'risida"gi qaror asosida bu go'sha "Boy savdogar xonadoni uy-muzeysi" nomi bilan faoliyat yurita boshladi. Keyinchalik hukumating tegishli qaroriga muvofiq, majmua "Fayzulla Xo'jayev uy-muzeysi" deb qayta nomlandi. Ayni paytda u yerda besh yuzdan ziyyod eksponat bor. Ta'kidlash joizki, Fayzulla Xo'jayevning siyosiy va ma'rifatparvarlik faoliyati o'tgan asosining boshlarida O'zbekistonning siyosiy maydonida sodir bo'lgan murakkab va keskin o'zgarishlar davriga to'g'ri keldi. U iqtisodiy-ijtimoiy muammolarni hal etishda O'zbekiston manfaatlarini imkon qadar himoya etish uchun barcha kuchini safarbar qilgan edi. Ma'rifatparvar – ma'rifat uchun kurashuvchi; ilm, bilim chirog'ini yoquvchi; ma'rifat homisi va tarafdoi demakdir. Fayzulla Xo'jayev g'oyat og'ir sharoitlarda ishlab, millatning ma'nnaviyatini yuksaltirish, uning qadr-qimmatini e'zozlash borasida katta ishlarni amalga oshirgan edi.

Bugungi Yangi O'zbekiston sharoitida Fayzulla Xo'jayev kabi insonlarning tarixiy xizmatlari yodga olish har jihatdan foydal bo'ladi. Jadidlarning bizga meros bo'lib qolgan ilm-u ma'rifatga undovchi asarlari va g'oyalari hozirgi davr manfaatlariga hamohang bo'lsa, ularning hayoti va ijodi bilan chuquroq tanishish yosh avlodning millatparvar bo'lib ulg'ayishiga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

**Hayot QODIROV,
Nizomiy nomidagi TDPU
O'quv ishlari bo'yicha prorektori**

so'radilar. Bunday quruq afvdan nima foyda?

"Teatr o'ynamoqchi bo'lg'onlar hamma narsani tayor qilg'onдан so'ng o'ynasunlar, xalq bilan o'ynashmasunlar" degan tovushlar yuksalib, xalq so'ka-so'ka tarqalishdilar...

Shuning uchun bunday oliy pyesalarini buzib o'ynashdan saqlanuv kerak.

Bu asarlar to'g'risida kelgusida ko'b narsalar yozilib, yuqori o'run beriluviga ishonaman.

Vadud MAHMUD

B.NURMUHAMMAD
nashrga tayyorladi.

XOTIRA AZIZ

(Davomi. Boshlanishi o'tgan sonlarda).

Alixo'jayev Shomansur – 1888-yili Marg'ilonda tug'ilgan. Namangandagi yangi usul maktabida o'qigan. 1918-yili Skobelev shahrida partiya safiga qabul qilingan. Skobelev musulmon ishchilar Soveti raisi, Skobelev uyezd-shahar partiya komitevi a'zosi, uyezd-shahar partiya komitevi byurosi a'zosi bo'lgan. 1920-yillarda "Milliy ittihod" tashkilotida faoliyat yuritgan. Marg'ilon uyezd-shahar revolyutsion komitevi raisi, Sirdaryo oblasti ijroiya komitevi raisi o'rinosari, 1923-yil 11-apreldan Farg'on oblast revolyutsion komitevi raisi lavozimlarida xizmat qilgan. O'zbekiston Respublikasi Suv xo'jaligi Boshqarmasiga, 1931-yildan O'zbekiston Respublikasi Bosh yo'llar qurilishiga rahbarlik qilgan. 1936-yil 11-iyunda partiyadan o'chirilgan. 1937-yil sentyabrdan qamoqqa olingan. 1938-yil 4-oktyabrdan SSSR Oliy sudi Harbiy kollegiyasining Toshkentdag'i sessiyasi yig'ilishi qaroriga binano Shomansur Alixo'jayev otuvga hukm qilingan. Hukm o'sha kuni ijro etilgan.

QATAG'ON
QURBONLARI

Niyozbekov Rustambek – 1894-yili Toshkentda tug'ilgan. Eski maktabda savod chiqqargan. 1918-yili tashkentlik taraqqiyatparvarlar bilan birga 8 oylik o'qituvchilar kursini tashkil etgan. "Ittihod va taraqqiy", "Milliy ittihod" tashkilotlarida faol xizmat qilgan. 1921-1922-yillarda Turkiston ASSR maorif xalq komissarligi xo'jalik bo'limi rahbari bo'lgan, maorif komissarligi Vaqf bo'limida faoliyat yuritgan. Munavvar qoriga yaqin kishi sifatida 1930-yil boshlarida qamoqqa olingan. 1932-yil 13-aprelda Novobirskda vafot etgani haqida ma'lumot bor.

Saidaliyev Saidsulton – 1896-yili Qo'qonda tug'ilgan. Eski maktabda, keyin rus-tuzem maktabida ta'lim olgan. 1905-yili notarius idorasida mehnat faoliyatini boshladi. Toshkentdag'i taraqqiyatparvarlar partiyasining a'zolaridan biri sifatida Ukrainenning Xarkov, Poltava, Kiyev shaharlarda bo'lib, bu shaharlarga badarg'a etilgan turkistonlik mardikorlar hayoti bilan qiziqqan. Qo'qonda Turkiston muxtoriyati tugatilgach, Qo'qonda shahri uyezdining musulmon mehnatkashlari Soveti rais o'rinosari sifatida faoliyat ko'rsatgan. 1918-yil aprelida kompartiyaga qabul qilingan. 1919-1920-yillarda Toshkentdag'i partiya maktabida o'qituvchi va tarjimon bo'lib ishlagan. Turkiston ASSR Ichki ishlar xalq komissari Akbar Islomov bilan birga sovetlarga qarshi kurash olib borganlikda ayblanib, 1933-yili NKVD "uchligi" tomonidan 5 yil mehnat-tuzatuv lageriga hukm qilingan.

Ahmadxonov Mahmudxon – 1896-yili Qo'qonda tug'ilgan. 1910-yilgacha jadid Salohiddin Majidovning yangi usul maktabida o'qigan. 1915-1917-yillarda Qo'qonda taraqqiyatparvarlar harakatida qatnashgan.

M.Ahmadxonov "Sho'royi islam" jamiyatini mas'ul kobi, Turkiston muxtoriyatining faol himoyachisi bo'lgan. 1919-yilda kompartiyaga qabul qilingan. Qo'qon shahri uyezdida revolyutsion komitevi raisi, viloyat militisyasi boshlig'ining o'rinosari, Farg'on viloyati Xalq ta'limi boshqarmasi boshlig'i lavozimlarida xizmat qilgan. "Milliy ittihod" tashkilotining rahbarlaridan biri sifatida, Obidjon Mahmudov, Abbosxo'ja Mahmudxo'jayev, Miyan Qudrat Hazrat, Hamdamxo'ja Qalandarov, Sadriddin Maxsum, Ashurali Zohir, Mirzohid Miroqilov bilan yaqin aloqada bo'lganlikda ayblanib, O'zSSR Jinoyat kodeksining 66-moddasi 2-band va 67-moddalariga asosan 10 yil mehnat-tuzatuv lageriga hukm etilgan.

Salohiddin Muftiyzoda – 1886-yili Toshkent shahrida tug'ilgan. Eski maktab va madrasada tahsil olgan. "Grammafon" jamiyatida faoliyat yuritgan. Sa'diyning "Guliston" asarini o'zbekchaga tarjima qilgan. Ubaydulla qori Erqoziyev, Sa'dullaxon o'rinosari, Tursunxo'ja'ev davrasida bo'lgan. "Ulamo jamiyat" va "Turon" jamiyatini a'zosi. "Tahqiqsiz sadoqat" maqolasini "Najot" gazetasida e'lon qilgan. Turkiston muxtoriyati hukumati tarkibiga kirgan, muxtoriyat tugatilgach, bolsheviklar ta'qibidan Sibirga qo'chgan va ma'lum vaqt Tomsk shahrida yashagan. 1919-yili VKP(b)ga a'zo bo'lgan, 1925-yilgacha sovet idoralarida ishlagan. 1921-yili "Milliy ittihod" tashkilotiga kirgan va uning faollaridan biri sanalgan. Turkiston davriy matbuotida muntazam qatnashgan. 1932-yil 25-novabrda O'zSSR davlat kino boshqarmasida ishlab turgan paytda qamoqqa olingan. O'zSSR Jinoyat kodeksining 57-10, 58-10-moddalarini bilan sovet davlatiga qarshi targ'ibot olib borganlikda ayblanang. 1933-yili 4-mayda unga qo'yilgan otuv hukmi 10 yil qamoq jazosiga almashtirilgan. 1992-yil 16-iyulda O'zbekiston Respublikasi Oliy Sudi S.Muf-tiyzodani oqlagan.

To'rabekov Turobbek – 1898-yili Zominning Achchiq qishlog'iida tug'ilgan. Eski maktabda, rus-tuzem maktabida ta'lim olgan. 1917-yil fevralgacha tilmoch, inqilobdan so'ng Qoratosh ijobq'mi raisi, Jizzax shahar inqilobining rahbari bo'lib ishlagan. Ammo sovetlarining bosqinchilik siyosatidan nafratlanib, istiqlochlilar tomoniga o'tgan. 1934-yil 14-oktyabrdan otuvga hukm etilgan.

Rustambek SHAMSUTDINOV,
tarix fanlari doktori,
professor,
Nigoraxon AKBAROVA,
ilmiy xodim
(Davomi kelgusi sonda).

"CHIN SEVISH"

O'zbek sahnalarida shu kunga cha o'ynalib kelgan pyesalarning eng kuchlisi, eng buyugi o'tkur yozuvchimiz Fitratning hind turmushidan olib yozgan "Chin sevish" pyesasi ekanligini hamma igror etsa kerak. Sahnamizda bir necha martaba borilg'an qoratsgan bu besh pardali pyesa 17-sentyabrdan yozliq "Turon" sahnasi da o'zbek davlat truppasi tomonidan yana o'ynaldi.

Boshlang'on ishning kundan-kun tuzalib, yaxshilanib borishi qonun kabi bo'lsa-da, bizning hamma ishlari-miz kundan kun buzilib, yomon yo'lg'a kirib boradir. Shu kabi teatr ishlari-mizning ham anche ortga chekin-ganligini bu kuni o'ynalgan "Chin sevish"dag'i hollar ochiq ko'rsatadir.

Burun soat yettida ochiladir, de-yilgan parda sakkizda ochilsa, hozir soat sakkiz-o'n bo'lmasdan ochilg'an mayturg'on; parda oralari esa, yana uzayg'on. Demak bunda ham keyin-ga qarab taraqqiy etgan. Hozirgi teatrulariga a'ormoqchi bo'lg'onlariga ko'rpa-yostiqlarini-da ko'tarib borish kerak bo'lib qolgan. Chunki tongga yaqin chirog'lar o'chib qol'g'onda, bitatulg'on o'yining parda oralarida uxlab olinsa bo'ladir; qurug' o'runduqlarda parda ochilishini kutub, uxlovchilarining tanlari qiynal-maydir.

TAHRIRIYAT

TILBILIM

ESKI O'ZBEK TILI OBIDALARIDA MO'G'ULCHA SO'ZLAR

Ko'asrlar mobaynida turkiy va mo'g'uylar qatlama boshlab kela bo'shilagan.

Eski o'zbek tilining ilk manbalaridan biri hisoblanish "O'g'uznomda" qayd etilgan jida – naya, muran – daryo, chog'/chog' – vaqt, uran – parol, no'kar – jangchi, navkar, qurulot – xalq yig'i, shira – stol kabi so'zlarining mo'g'ul tiliga xosligini professor A.M.Scherban ta'kidab o'tgan edi.

Eski o'zbek tili obidalarini tilida ishlataligan mo'g'ulcha o'zlashtirmlarning ko'pchilagini harbiy ish, ma'muriy lavozim va chorvachilikka oid terminlar tashkil etidi. O'zbek tili yodnomalarida uchraydigan mo'g'ulcha o'zlashmalarini ber necha tematik guruhlarga ajratib tahil qilish maqsadiga muvoqifdir. Masalan: harbiy unvon va ma'muriy lavozim, qurol-yarog', qism nomlari va hokazo. Mazkur leksik-semantik guruhlarga kiruvchi terminlar ichida so'z yasovchi -(v)ul va -l affiksleri yordamida yasalgan terminlar alohida e'tiborga loyiqlir. Ma'lumki, birinchisini borasida sovet va chet el turkologlarining mushtarak fikrlari mavjud bo'lmay, bir guruhi tilshunoslari -(v)ul ni turkiy tillarga xos affiks, deb fikr yuritsalar, boshqa bir guruhi olilar uni mo'g'ul tilidan o'zlashtirilgan affiks deb hisoblaydilar. Bizing fikrimizcha, -(v)ul turkiy va mo'g'ul tillari uchun umumiyo affiks bo'lib xizmat qilgan. XI-XIII asr mo'g'ul tilida juda sermehsul bo'lgan mazkur ot yasovchi affiks turkiy tillarda anche passiv qo'llanishda bo'lgan. XIV-XV asrda kelib -(v)ul yordamida bakavul – oshpaz, chapavul – otliqlar to'dasi, yortavul – otliq otryad kabi talaygina so'zlar yasalgani, ular eski o'zbek tili manbarida o'z aksini topgan. Nemis olimi Gerdor Dyeror, chig'atoy (eski o'zbek) tiliga mo'g'ul tilidan birgina -(v)ul affiksini yordamida yasalgan yuzdan ortiq so'z o'zlashtirilganini ta'kidab o'tadi.

Alisher Navoyi "Muhokamat ul-lug'atay" asarida -(v)ul affaksi yordamida yasalgan so'zlar harbiy unvon va saroy lavozimlarini anglatishini e'tirof etgan. Shig'avul mo'g'ulcha *sigaul* so'zining o'zlashtirilgan formasi bo'lib, temuriyalar va shayboniyalar davrida xon yoki podshoh saroyida o'tkazib turiladiyan qabul marosimlarini boshqarib va nazorat qilib turuvchi katta amaldorni bildirgan. Uning zimmasiga asosan xon yoki podshoh qabuliga elchilarini olib kirish vazifasi yuklangan. Bu so'ni omoniyatli olim Gerdor Dyeror mo'g'ulcha *siga* – riyoq qilmoq yoki siqa – ezmox, siqmoq fe'llaridan yasalgan bo'lsa kerak, degan fikri bildiradi. M.Ryasanen ham termini siqa – ezmox, siqmoq fe'llidan yasalgan, degan qarorga keldi. Ma'lumki, eski turkiy yodnomalarida suryurqa – in'om, ehson qilmoq: xursand etmoq va suryurqa – hamard bo'lmox fe'llari qayd etilgan. G.Dyoren eski suryurqa tildagi bu so'zlarни xitoya si – "chuquq muhabbat, o'zidan kichikka bo'lgan muhabbat" so'ziga -raq va mo'g'ulcha -l affiksini qo'shishdan yasalgan, degan qarorga keladi XIII-XV asrda suryurqa al O'rta Osiyo va Eronda yetiqligining o'ziga xos turini – hukmoring farzand, nabiralariga, shuningdek, sultanathning atoqli kishilariga in'om etiladigan yer-mulkni bildirgan.

Yasovul so'zining o'zagi umumturiyki va mo'g'ulcha yasa fe'lidan iborat bo'lishiga qaramasdan, bu termin "yasovul, harbiy mansabdar" ma'nosida ilk bor mo'g'ul tilida ishlataligan. Yasovullar saroy soqchilar bilan birga xon saroyiga kirayotgan va u yerdan chiqayotgan shaxslarni nazorat qilib turgan. Bu so'z eski o'zbek tili va boshqa qardosh turkiy tillarda keng iste'molda bo'lgan. Mazkur termin chor armiyasida ham ishlataligan. Qo'qon xonligida yasovul "pristav, olyi mansabdoni kuzatib boruvchi harbiy" ma'nolarida qo'llanilgan.

Eski o'zbek tili obidalarida tez-tez uchrab turuvchi tavachi termini asosan Temur davridan boshlab iste'molda bo'lgan. G.Dyorenning fikricha, qo'shingagi eng yuksak harbiy mansablardan birini ifodalovchi tavachi termini eski o'zbek tiliga 1250-1350-yillarda kirib kelgan. "Boburnoma"da tavachi "adyutant, harbiy inspektor" ma'nosida ishlataligan.

Hamidulla DADABOYEV

TARMOQLARDA NIMA GAP?

Qachon es kiradi bizga?

Yaqinda endigina ellikka kirgan yaxshi bir aksni tuproqqa qo'ydik. Ichagida yarasi bor ekan, shu ochilish ketibdi. Ambo bu odamni o'diradigan dard emas. Har qalay, juda ilg'or bo'lmasa-da, meditsinzing bunga aqli yetadi. Biroq marhum shifixonaga bormagan.

– Nega shifixonaga olib bormadingizlar? – dedim hayron bo'lib.

Ayoli yerga qaraydi.

Bolalari onasiga xo'mrayadi.

...Bir amallab masalaning tagiga yetdim.

Aka yaqinda nabirali bo'libdi. To'ng'ich qizi o'g'illi bo'lib, shunga beshik to'yil obishi kerak ekan.

Beshik to'yining xarajati katta emish. "Agar men kasalxonaga tushib qolsam, to'y berolmay qolamiz", deb osh shifixonaga bormagan va bir hafta davomida qon tuflab yuravergan.

– Bir necha marta aytdim, lekin har safar: "Qudalarning oldida uyati bo'lib qolamiz, qizingning ko'ngli o'ksiydi", deb bormadilar, – deydi ayoli.

Xullas, shu odam o'ldi. Bir tiyiga qimmat an'anani, bemavrid g'ururni deb o'lib ketdi.

Muhtaram yurtdoshlar, to'ylar fojiasidan qachon qutulamiz?

Qachon es kiradi bizga? Biz qachon tonnalab guruch damlab to'y qilishning fazilat emasligini anglab yetamiz?

Ajabo, bir asr ilgari Mahmudxo'ja Behbudiy ham xuddi shunday nolib yozgan ekanlar. Oradan 100 yil o'tibdi hamki, hamon o'sha eski "qo'shiq".

Abdulloh ZIYO
Facebook

HAJV

Landavboy, shu desang, kamina kuchayadurg'on, sanga o'xshag'on besh-olti kallakning keti lovullaydurg'on bo'lib turibdi. Sababi shulkim, kaminanı Yutibida padkas degich bir azim muhorabag'a, qonli mubosasag'a chaqirdilar. Mana, bir hafta bo'ldikim, naq qirq yetti marta ko'rilibdi. San bo'lsa yuribsan, o'tganning o'rog'iga, ketganning ketmoniga kamintiriyo yozib.

Tarixi qandog' bo'ldi, de? Mana bun-dog' bo'ldi. Shamba kuni peshindan ke-yin uya qorinni qashib, oyogni antenna qilib yotg'on edim. Padkasning kattasi shaxsan o'zi sim urib, "Ovsarboy aka, keyingi sonda sizni mehmonga chaqir-qo'mchibiz, kelasizmi?" deb qoldi.

Bayt:
Arzon-garov shuhratingdan
at'kaz qilolmay dog'man,
Yakka tartibda o'zim-o
padkas qilolmay dog'man...

Maning muhtasham miyamda bir xirmon fikr uylib yotg'on bo'lsa, yarmi zanglab, yarmi panglab golq'on bo'lsa! Fikrlarg'a ozodlik berib, alarni bir shabadalatmoq joiz emasnu? Axir maning ilmlarimdan xalq oziqlansin. Xuddi shundog' dedim-u, ertasi kuni man faiq kelishilg'on soatda o'shal padkasig'a bordim. "Qancha savollaring bo'lsa, beringlar, kamina bugun avtomatning o'qiday tayyor", dedim.

So'zamol boshlovchi "Lets go', Ovsar aka, to'kning narxi nega oshib ketayapti?" deya birinchi savolni berdi. G'alatimasmu? Man to'kning kattasimidki, bu savolga javob bersam. "Buni man qaydan bilay? O'zim ham shundan dod bo'lsm! Savolning egasi elektrosetda o'tribdiyov, o'rtaq blogirlar", dedim. "Sizda baribir munosabat bo'lishi kerak-ku", deyishdi. A, bu gap to'g'ri. Keyin bilganimcha sayroy boshladim. "To'k o'lgir doim ko'ngilni uxton, uyni zimiston qiladi. To'ksiz dunyo – betarrib dunyo. Xo'sh, tejab ishlatq'oning asasini, ketadimi? Ana, ko'p yoyqon bo'lsa, normadin u yog'ini gumbura-qars to'lab, qo'yaversin. Man faqiq'a to'k o'chmay tursa, bas. Yoyqon to'kimni haqini kredit olib bo'lsa ham to'layman". Bu gaplarni aytilish bilan telefoniga shart sms kelib turibdi-da. Nima emishki, shu oy dunyoning to'kini yoqib qo'yibman. Kapalagim uchib ketayozdi, to uni joyiga qaytarib ulgurmay, blogirlarning mahmada narogi? "To'y-hashamlar haqida fikringiz qanaqa?" deb yana savolga tutib goldi.

Bu savolga ne deb javob qilding, deysanmi, Landav? Man aytdimki, "Kim nima desa desin-u azadan ko'ra to'y ancha yaxshi. To'y bizning tugab qolmasligimiz uchun zarur, to'g'rimi? Demak, to'y degan an'anani yo'qotish avlodlarga xiyonat bilan teng. Hashamga esa hushim yo'q, birovning dabbabasi bilan ishim yo'q. Har kim qurbi yetgani, bilan ashulinasini aytaversin, deymen. Lekin har narsada me'yor bo'lgani ham durust. Bir kallaqand, uch so'm pul bilan to'y bo'ladurg'on zamonlar

MANIM "PADKAS"IM

tib ketdi. Topganieng to'ya buyursin, deb ota-buvalarimiz qarg'ab ketgan bo'lsa ne qilaylik? O'rtaq'a karantin oralab, sal-pal epaqaga kelib qoluvdi, biroq virusni yengib organimizdan keyin to'yarga qaytadan zo'r berib boshladik. Mana, ikki devor naridagi qo'shniunning topar-tutari yaxshi edi, hamma jon saqlash qayg'usida yurg'on mahal karantin qoidalarning ustig'a icks tortib, besh yuz odamni besh mahalga bo'lbol'uyi qo'ya chaqirdi. To'ya karantin mahal bekor qolgan artis zotining neki to'fasi bo'lsa, bari birrovg'a kelib ketdiyov. Kamina ham o'tgan yil bir to'yning harakatiga tushib qoldi-yucho'ntak bilan majlisdan keyin fikrimidan qaytdim. Hali yana besh yilcha yig'im-terim qilmasak, xotin ikkov bor-budimizdan ayrladurg'on ko'rinamiz. Xullas, gapning po'stakasasi, tilimda "dabdabali to'ylnar to'xtataylik", deb og'iz yirtsam ham, dilimdagini aytib qo'ya qolay: qo'lim kaltalik qilmaganda shunday to'y qillardimki, hindiy milliarder Ambani sohib ham mening oldimda bir rupiya bo'lib qolardi".

Keyingi savol yanada dolzarb mavzuda bo'ldi. "Sizning fikringizcha, bu yil Oskar mukofotini kim oladi?" deyishdi. Kamina umri davomida o'zi sakkitza kino ko'rgan bo'lsa ham, bu savol mani dovdiratib qo'ymadni, albatta. Kino haqida miyamning allaqaysi g'ovaklarida chang bosib qolq'on bilimlarim bor-ku. "Shu deyman, keyingi paytlarda kinolar juda bo'sh ishlanyapti. Qahramonlarining harakati bejoligini aytmasizlarmi? Aniq bir maqsad qolmayapti. Na Golivudda, shohruxonning shousig'a qichiq, tiktokdag'i beqiliq yoshlariq'a dakkii berib, yoshlikda faqat ilm olish hajida o'ylash kerakligi-yu mutolaa bo'yicha foydali layfhaklarini alar bilan baham ko'rib qolishim ham mumkin. Hushyor qaynab tur, Landavur, xo'pmi?

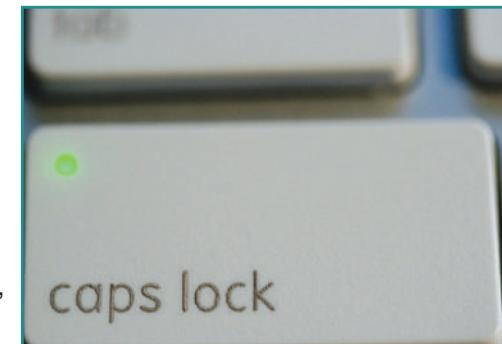
Shunday qilib, bir bog'dan, bir tog'dan suhbatlasharkanmiz, biz kirmag'on ko'cha, biz mo'ralamag'on soha-yi tahlil qilmag'on jabha qolmadni, hisob. Padkasni to'liq aytib bersam, qiziq'i qolmas. Yaxshisi, Yutibiga kirib, qidiruv joyig'a manim ismimni yozsang, o'zi chiqib keladur. Ko'rib bo'lib, ikki og'iz fikringi aytib qo'yarsan. Endi mashhurlig'im karrasig'a oshg'ay, lekin san sho'rlikka qiyin bo'lg'ay, tushunaman. Havo sovit-kichining eng balandig'a qo'yib olaverasan. Hali yana Amirkonning shousig'a qichiq, tiktokdag'i beqiliq yoshlariq'a dakkii berib, yoshlikda faqat ilm olish hajida o'ylash kerakligi-yu mutolaa bo'yicha foydali layfhaklarini alar bilan baham ko'rib qolishim ham mumkin. Hushyor qaynab tur, Landavur, xo'pmi?

OVSTAR
Husan SODIQOV chizgan surat.

YANGI LUG'AT

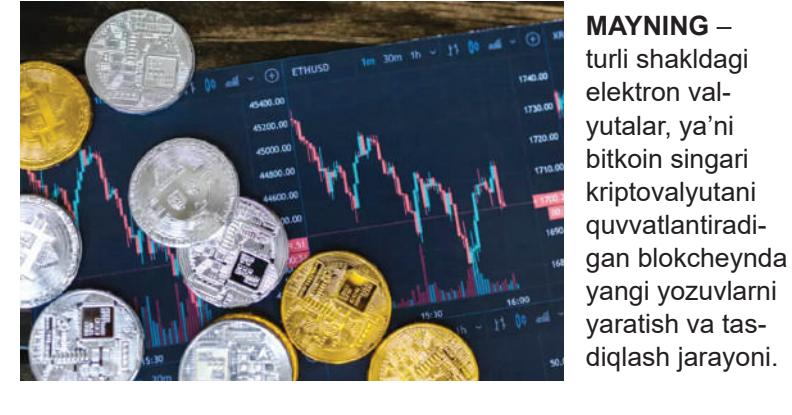
ATAMALAR SHARHI

KAPSLOK – kompyuter klaviaturasidagi alohida vazifa bajaruvchi tugmalardan biri. Ushbu tugma vositasida matndagi yozuvlar shakliga o'zgartirish kiritish, ya'ni so'zlarni katta harflar bilan yozish imkonini mavjud.

MEDIA – kuchli ta'sir doirasiga ega, xabarlar va boshqa turdagi ma'lumotlar tarqatuvchi vosita. Uning tarkibiga internet nashrлari, tele va radiokanalлar hamda gazeta-jurnallarni kiritish mumkin.

SKRINSHOT – ekran surat. U asosan telefon ekranidagi hamda kompyuter monitoridagi zarur ma'lumotlarni ayni damdagi ko'rinishining rasm holatida muhurlangan nusxasidir.

MAYNING – turli shaklidagi elektron valyutalar, ya'ni bitkoin singari kriptovalyutani quvvatlantridigan blokcheynda yangi yozuvlarni yaratish va tasdiqlash jarayoni.

Manzilimiz:
Toshkent shahri,
Shayxontohur tumani,
Navyo ko'chasi, 69-uy

Telefonlar:
Qabulxonasi: (71) 203-24-20
Devonxon: (97) 745-03-69
jadidgaz@mail.ru (71) 203-24-17
Jadid_gazetasi@exat.uz

"Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi:

Bosmaxona manzili:
Toshkent shahri,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Bosishga topshirish vaqt: 21:00
Bosishga topshirildi: 00:55
Sotuvda narxi erkin.

